

Statistická šetření ekologického zemědělství Zpráva o trhu s biopotravinami v ČR v roce 2014

TÚ 4212/2016

Výstup č. 1

Odpovědný řešitel: Ing. Hana Šejnohová, Ph.D.

Spoluřešitelé: Ing. Jana Peterková

Ing. Ivana Darmovzalová

Brno, březen 2016

Obsah

Obsah.....	1
Seznam tabulek	2
Seznam grafů	3
Seznam zkratk.....	4
Úvod	5
1 Metodika sběru a analýzy dat.....	6
2 Souhrn hlavních výstupů.....	9
3 Situace na trhu s biopotravinami v ČR v roce 2014.....	12
3.1 Velikost trhu s biopotravinami	12
3.2 Podíl domácí a zahraniční produkce	13
3.3 Poptávka po biopotravinách	13
3.4 Způsob distribuce biopotravin	14
3.5 Nabídka biopotravin v maloobchodních řetězcích v roce 2014	15
3.6 Porovnání cen u vybraných biopotravin a jejich konvenčních protějšků.....	16
3.7 Mezinárodní srovnání.....	19
4 Výroba biopotravin v ČR v roce 2014.....	23
4.1 Počet a struktura výrobců biopotravin	23
4.2 Výroba biopotravin	25
4.2.1 Rozsah výroby biopotravin.....	25
4.2.2 Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu výroby	28
4.2.3 Uplatnění vyrobených biopotravin na trhu	29
4.2.4 Způsob distribuce biopotravin uplatněný výrobci.....	30
5 Distribuce biopotravin v ČR v roce 2014	32
5.1 Počet a struktura distributorů biopotravin.....	32
5.2 Distribuce biopotravin.....	34
5.2.1 Podíl distribuovaných bioproduktů a biopotravin z dovozu.....	34
5.2.2 Rozsah distribuce biopotravin.....	34
5.2.3 Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu distribuce.....	36
5.2.4 Uplatnění distribuovaných biopotravin na trhu.....	37
5.2.5 Způsob distribuce biopotravin uplatněný distributory	38
6 Dovoz biopotravin ze třetích zemí	40
7 Závěr	48

Seznam tabulek

Tab. 1 Vývoj trhu biopotravin v ČR, 2006–2014.....	13
Tab. 2 Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu biopotravin v ČR, 2006–2014	14
Tab. 3 Podíl hlavních odbytových míst na celkovém obratu biopotravin v ČR, 2006–2014	15
Tab. 4 Přehled průměrných spotřebitelských cen u vybraných biopotravin v různých formátech prodeje (2014)	17
Tab. 5 Vývoj počtu registrovaných výrobců biopotravin, 2008–2014.....	23
Tab. 6 Počet ukončených a nových registrací výrobců biopotravin, 2008–2014	23
Tab. 7 Výrobci biopotravin dle druhu ekonomické aktivity, 2011–2014	24
Tab. 8 Struktura výrobců dle velikosti obratu za biopotraviny, 2014.....	26
Tab. 9 Přehled 15 největších výrobců biopotravin dle obratu na českém trhu, 2014	26
Tab. 10 Struktura výrobců dle podílu obratu za biopotraviny na jejich celkovém obratu, 2014	27
Tab. 11 Uplatnění v ČR a struktura vývozu výrobců biopotravin (počet a obrat), 2014.....	30
Tab. 12 Vývoj počtu registrovaných distributorů biopotravin, 2008–2014	32
Tab. 13 Počet ukončených a nových registrací distributorů biopotravin, 2008–2014.....	32
Tab. 14 Přehled maloobchodních řetězců působících v ČR s nabídkou biopotravin, 2014	33
Tab. 15 Struktura distributorů dle velikosti obratu za biopotraviny, 2014	35
Tab. 16 Struktura distributorů dle podílu obratu za biopotraviny na celkovém obratu, 2014	36
Tab. 17 Uplatnění v ČR a struktura vývozu distributorů biopotravin (počet a obrat), 2014	38
Tab. 18 Vývoj objemu dovozu biopotravin ze třetích zemí v letech 2006–2014 (v tunách).....	43
Tab. 19 Typické biopotraviny dovážené ze třetích zemí v roce 2014	44
Tab. 20 Dovoz biopotravin ze třetích zemí dle klasifikace výrobků CPA v letech 2007–2014 (tuny) ...	47
Tab. 21 Mezinárodní klasifikace výrobků „CPA“	50
Tab. 22 Hlavní kategorie biopotravin využité v dotazníkovém šetření.....	51

Seznam grafů

Graf 1 Podíl podkategorií potravin v rámci kategorie „Ostatní zpracované potraviny“, 2014	14
Graf 2 Svět: rozdělení trhu biopotravin dle zemí, 2014	19
Graf 3 Evropa: Vývoj trhu biopotravin 2004–2014	20
Graf 4 Evropa: 10 zemí s největším trhem biopotravin (mil. EUR), 2014	20
Graf 5 Evropa: 10 zemí s největším podílem biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů	21
Graf 6 Evropa: 10 zemí s nejvyšší roční spotřebou biopotravin na obyvatele (EUR), 2014	21
Graf 7 Struktura výrobců biopotravin a obratu za biopotraviny v letech 2013 a 2014	28
Graf 8 Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu výroby, 2013 a 2014	29
Graf 9 Podíl hlavních distribučních kanálů uplatňovaných výrobci biopotravin, 2013 a 2014	31
Graf 10 Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu distribuce, 2013 a 2014	37
Graf 11 Podíl hlavních distribučních kanálů uplatněných distributory biopotravin, 2013 a 2014	38
Graf 12 Podíl hlavních distribučních kanálů po vyloučení Hipp Czech, s. r. o. 2013 a 2014	39
Graf 13 Vývoj dovozu biopotravin ze třetích zemí v letech 2006–2014 (v tunách)	41
Graf 14 Objem dovozu biopotravin ze třetích zemí v letech 2013 a 2014	45

Seznam zkratek

a. s.	akciová společnost
AT	Rakousko
CPA	Klasifikace produkce
CZ	Česká republika
ČR	Česká republika
DE	Německo
EU	Evropská unie
EUR	euro, společná evropská měna
EZ	ekologické zemědělství
FiBL	Research Institute of Organic Agriculture, Switzerland
KO	Kontrolní organizace
KRAV	akreditovaná certifikační organizace (Švédsko)
LOHAS	The Lifestyles of Health and Sustainability
mil.	milion
mld.	miliarda
MŘ	maloobchodní řetězec
MZe	Ministerstvo zemědělství
NACE	Klasifikace ekonomických činností
ICA	International Communication Association
IFOAM	International Federation of Organic Agriculture Movements
KPZ	Komunitou podporované zemědělství
PL	privat labels (privátní označení)
PL	Polsko
REP	Registr ekologických podnikatelů
s. r. o.	společnost s ručením omezeným
SK	Slovensko
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací

Úvod

Předkládaná zpráva o trhu s biopotravinami v České republice je jedním ze dvou výstupů tematického úkolu (č. 4212) s názvem „Statistická šetření ekologického zemědělství“, jehož zadavatelem je Ministerstvo zemědělství (MZe). Obsahem tematického úkolu je sběr základních statistických údajů o rostlinné a živočišné bioprodukci na ekofarmách a jejím uplatnění a dále od roku 2009 sběr informací o trhu s biopotravinami zahrnující analýzu rozsahu zpracování, odbytu a trhu s biopotravinami v ČR včetně vývozu a dovozu bioproduktů a biopotravin. Do zprávy je také zařazena kapitola o dovozu biopotravin ze třetích zemí za období 2006–2014.

Vzhledem k rostoucímu trhu biopotravin roste i potřeba informací o jeho stavu a vývoji. Dochází ke zvyšování potřeby údajů o samotném trhu biopotravin, neboť jeho transparentnost je podmínkou dalšího rozvoje a nezbytnou součástí úspěšného rozhodování všech aktérů (firem, státu, ale i výzkumu). S ohledem na tuto skutečnost většina členských zemí EU i samotná komise zvyšuje svůj zájem o tržní data (viz projekt Organic Data Network cílený na zlepšení informací o trhu biopotravin v EU, či nově vypsaný tender Evropské komise ke zmapování tvorby ceny v dodavatelsko-odběratelských vztazích). ČR tyto skutečnosti reflektuje a z tohoto důvodu je záměrem MZe provádět tato šetření prostřednictvím Ústavu zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI) dlouhodobě a pravidelně v ročních intervalech.

Zpráva o trhu biopotravin je rozdělena do sedmi kapitol. První kapitola obsahuje popis metodiky sběru a analýzy dat. Druhá kapitola shrnuje v bodech hlavní výstupy zprávy. Kapitoly 3 až 5 prezentují detailní údaje získané z dotazníkového šetření. Třetí kapitola je věnována celkové situaci na trhu s biopotravinami v ČR v roce 2014 a prezentuje základní tržní ukazatele. Je zde provedeno také mezinárodní srovnání, analýza nabídky potravin v maloobchodních řetězcích a cenové srovnání vybraných biopotravin. Čtvrtá kapitola se věnuje zvláště výrobě biopotravin v ČR, identifikaci hlavních vyráběných kategorií biopotravin a nejčastějších distribučních cest využívaných výrobci. Pátá kapitola shrnuje údaje poskytnuté subjekty, které se zabývají čistě distribucí biopotravin. Popisuje hlavní distribuované kategorie biopotravin a odbytové cesty využívané distributory na českém trhu. Šestá kapitola se věnuje vývoji dovozu biopotravin ze třetích zemí. Poslední sedmou kapitolou je závěr obsahující také výhled vývoje trhu biopotravin v dalších letech.

1 Metodika sběru a analýzy dat

Sběr primárních dat o trhu byl prováděn Ústavem zemědělské ekonomiky a informací ve spolupráci s kontrolními organizacemi, které měly v roce 2014 registrovány výrobce a obchodníky (KEZ, o. p. s., ABCert AG, organizační složka a Biokont CZ, s. r. o.). Data byla sbírána na základě dotazníku zpracovaného ÚZEI, a to v pěti variantách: výrobce, distributor, tzv. „mix“ subjekt¹, maloobchod/velkoobchod a faremní zpracovatel v souladu s jejich odlišným fungováním na trhu. Sběr dat o trhu biopotravin probíhal v průběhu roku 2015 formou dotazníkového šetření. Zjišťována byla reálna data zpětně za rok 2014 a v šetření byly osloveny všechny subjekty registrované jako „výrobce biopotravin“ nebo jako „distributor biopotravin“ k 31. 12. 2014.

Hlavním cílem šetření bylo zjistit:

- a) soběstačnost, tedy zda objem a struktura domácí produkce bio-surovin (resp. biopotravin) stačí k pokrytí potřeb výrobců biopotravin (resp. distributorů),
- b) velikost trhu, tedy celkový objem prodaných biopotravin na českém trhu, v členění na hlavní kategorie biopotravin včetně odhadu podílu biopotravin vyrobených v ČR,
- c) způsob distribuce, tj. prostřednictvím kterých odbytových míst je bioprodukce na českém trhu uplatňována.

V ČR zatím neprobíhá statistický sběr dat o biotruhu ani na straně domácností (tj. kolik utratí za biopotravin průměrná domácnost), ani na straně prodeje (tj. kolik se prodá biopotravin v rámci maloobchodu), proto byl zvolen postup oslovení všech výrobců a distributorů registrovaných v systému EZ ve snaze identifikovat objem jimi nabízených biopotravin a na základě znalosti distribučních cest odhadnout celkovou velikost trhu v ČR.

K určení velikosti trhu biopotravin v ČR byly využity postupy uplatňované v zahraničí. Dle této metodiky je třeba zahrnout všechny významné aktéry, kteří realizují prodej biopotravin konečným spotřebitelům, **tedy velikost trhu je rovna objemu nákupu konečných spotřebitelů v dané zemi. Snahou je tedy zjistit minimálně obraty v rámci následujících odbytových míst:**

- maloobchodní prodej;
 - a. maloobchodní řetězce (včetně drogistických),
 - b. specializované prodejny (prodejny zdravé výživy a bioprodejny)
 - c. ostatní (neřetězcové prodejny potravin, vinotéky, lékárny apod.)
- gastronomie (tj. biopotravin spotřebované ve veřejném stravování a restauracích);
- přímý prodej (tj. prodej konečnému spotřebiteli, např. zásilkový prodej, prodej přes podnikovou prodejnu, prodej na farmářských trzích).

Velikost trhu biopotravin v ČR byla tedy odvozena jako součet obrátů registrovaných výrobců a distributorů za prodej biopotravin na českém trhu směřujících do odbytových míst, která realizují prodej přímo konečnému spotřebiteli (tj. maloobchody s potravinami, drogerie či lékárny, zařízení veřejného stravování a přímý prodej).

Tyto obraty byly navýšeny o obvyklou 30% maloobchodní marži. K tomu byly navíc přičteny obraty za prodej importovaných biopotravin, které si maloobchody (jedná se především

¹ Tzv. „mix“ subjekt představuje společnost realizující jak distribuci biopotravin jiných dodavatelů, tak souběžně výrobu vlastních výrobků (je registrován jako výrobce a současně i jako distributor biopotravin).

o maloobchodní řetězce) samy dovážejí, a které neprojdou tuzemskou dodavatelskou vertikálou. Do distribuce jsou zahrnuti i distributoři komodit (mléko, obiloviny). Do konečné velikosti trhu je pak započten pouze prodej biopotravin. Pro potřeby vyčíslení celkového obrátu za biopotraviny realizovaného „českými“ subjekty (resp. subjekty působícími v ČR) se navíc přičítá objem jejich vývozu.

Návratnost dotazníků

Dle údajů z Registru ekologických podnikatelů (REP) bylo k 31. 12. 2014 v EZ registrováno celkem 724 subjektů, které se zabývaly výrobní nebo distributorskou činností, případně obojím. Registrováno bylo tedy 506 výrobců a 351 distributorů. Z těchto mělo 133 subjektů registrovanou jak činnost výrobce, tak zároveň činnost distributora.

Pro oslovení dotazníkem byly subjekty rozděleny odlišně, a to dle reálně vykonávané činnosti. Z celkového počtu 724 subjektů byly 3 osloveny dotazníkem pro maloobchod. Tímto dotazníkem byly osloveny i ostatní maloobchodní řetězce (MŘ) působící v ČR, které mají biopotraviny ve svém sortimentu (tj. celkem 8 řetězců) a dále společnosti: dm drogerie markt s. r. o., Marks and Spencer Czech Republic, a. s. a ROSSMANN, spol. s r. o.

Z celkových 724 registrovaných výrobců a distributorů jich bylo 57 vyloučeno ze šetření, jelikož nerealizují prodej nebo distribuci potravin (jednalo se např. o distribuci krmiv, osiv nebo hnojiv dále dopravu nebo skladování biopotravin pro zákazníka, resp. o subjekty mající vazbu na jiný registrovaný subjekt, který data poskytl). Dále byly vyřazeny subjekty Penny Market s. r. o., AHOLD Czech Republic, a. s. a dm drogerie markt s. r. o, které byly, jak je zmíněno výše, osloveny dotazníkem pro MŘ.

Návratnost dotazníků u výrobců dosáhla 96 % (data od 411 respondentů), avšak 140 (34 %) z nich uvedlo, že s výrobou dosud nezačali, nebo v daném roce již nic nevyráběli a výrobu ukončují. **Návratnost dotazníků u distributorů dosáhla 92 %**, avšak 37 z nich (22 %) s distribucí ještě nezačalo nebo naopak činnosti již ukončuje. Do kategorie „mix“ zahrnující subjekty zabývající se jak distribucí (velkoobchod, import, export), tak také výrobou (především přebalováním dovozových potravin, ale ne pouze), bylo po zvážení zařazeno celkem 58 subjektů. Trvalou snahou je přerozdělení těchto subjektů do výrobců a distributorů na základě jejich převažující činnosti. **Návratnost dotazníků u této kategorie dosáhla 95 %** (reagovalo 55 respondentů), z toho však 32 respondentů (58 %) uvedlo, že s distribucí/výrobou ještě nezačali.

U respondentů, u kterých se nepodařilo dotazníkovým šetřením zjistit všechny potřebné údaje, a jsou klíčoví pro trh biopotravin, byly údaje doplněny o kvalifikované odhady, a to na základě dříve vyplněných dotazníků a znalosti trhu z předchozích let. Závěry v této zprávě se tedy opírají o data 271 aktivních výrobců biopotravin, 131 aktivních distributorů a 23 distributorů/výrobců. Dále také o údaje 11 obchodních řetězců nabízejících biopotraviny v ČR.

Přes výše uvedené skutečnosti, lze výstupy považovat za vypovídající, jelikož se podařilo získat odpovědi od většiny hlavních aktérů na trhu biopotravin.

Při využívání výsledků prezentovaných v této zprávě je třeba vzít v úvahu následující:

- a) Celková velikost trhu s biopotravinami v ČR včetně specifikace podílu hlavních kategorií biopotravin a distribučních cest (tj. kapitola 3) i údaje o celkovém objemu výroby či distribuce biopotravin, podílu jednotlivých kategorií biopotravin a podílu jednotlivých odbytových míst na celkovém obratu (tj. kapitoly 4 a 5) jsou nyní odhadnuty za celý sektor (tzn., že údaje zahrnují jak získané údaje od výrobců a distributorů, tak doplněné expertní odhady za chybějící subjekty, resp. části trhu).
- b) Rozdělení registrovaných subjektů do jednotlivých kategorií (tj. „výrobce biopotravin“, „distributor biopotravin“ a „výrobce/distributor“) je problematické, jelikož typ uváděné registrace nemusí odpovídat realitě. Je to dáno změnou činnosti v průběhu roku, např. rozšířením sortimentu o distribuci jiných než vlastních výrobků, ukončení/odložení začátku výroby a setrvání jen u distribuce biopotravin apod.

Navíc vzhledem k tomu, že za výrobu biopotravin je považováno i pouhé zabalení nebo označování biopotravin (tj. přebalení biopotravin do spotřebitelského balení), je snižována rozlišovací hranice mezi skutečným výrobcem a pouhým distributorem.

Ke zpřesnění evidence o subjektech působících v ekologickém sektoru významně přispívá online systém Registr ekologických podnikatelů (REP) dostupný na webu MZe: <https://eagri.cz/public/app/eagriapp/EKO/Prehled/>.

- c) Údaje od tzv. „mix“ subjektů (tj. registrovaných současně jako výrobce tak distributor) jsou v této zprávě zahrnuty v plné výši k údajům výrobců v kapitole 4. Snahou šetření bylo identifikovat a odlišit u těchto subjektů obrat za jejich vlastní výrobu a za distribuci hotových výrobků jiných dodavatelů. S pomocí inspektorů kontrolních organizací se podařilo identifikovat hlavní činnost a přeradit více jak polovinu „mix“ subjektů správněji buď do kategorie „výrobce“ či „distributor“. U 23 subjektů je realizován skutečně mix jak vlastní výroby biopotravin, tak distribuce biopotravin jiných výrobců, zůstaly tedy v kategorii „mix“.

2 Souhrn hlavních výstupů

Celkový trh s biopotravinami v ČR:

- **Celkový obrat s biopotravinami českých subjektů včetně vývozu dosáhl v roce 2014 přibližně 3,2 mld. Kč. Z toho celková spotřeba biopotravin (včetně dovozu) v ČR činila 2,02 mld. Kč, (což je nárůst o 3,9 % v porovnání s rokem 2013) a vývoz biopotravin vzrostl na cca 1,17 mld. Kč (z toho reexport činil 222 mil. Kč, tj. 19 % objemu vývozu). Průměrná roční spotřeba na obyvatele zůstává pod hranicí 200 Kč a podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů je na úrovni 0,72 %.**
- **Z celkové spotřeby biopotravin činil obrat v maloobchodě 1 757 mil. Kč. Ve veřejném stravování obrat meziročně vzrostl na 59 mil. Kč a 205 mil. Kč dosáhl obrat přímého prodeje (jde zejména o přímý prodej z ekofaremu).**
- Biopotraviny byly v ČR prodávány několika způsoby. Nejvíce biopotravin nakoupili čeští spotřebitelé v maloobchodních řetězcích, tj. v supermarketech, hypermarketech a drogistických řetězcích (40,9 %, tj. za 825 mil. Kč), na druhém místě pak v prodejnách zdravé výživy a biopotravin (24,8 %, tj. za 500 mil. Kč). Přes drogistické řetězce bylo prodáno 16,5 % biopotravin (tj. za 334 mil. Kč). Podíl přímého prodeje jak ze dvora, tak i od výrobců a distributorů zaznamenal opět nárůst a činil více než 10 % (oproti 9 % v roce 2013 a 5,9 % v roce 2012). Více než 3 % biopotravin se nakoupilo v lékárnách. Trvale dochází ke zvýšení uplatnění prostřednictvím gastronomických zařízení a provozoven veřejného stravování (2,9 %). Na nejnižší úrovni uplatnění bioprodukce zůstává prodej prostřednictvím nezávislých prodejen potravin (1,7 %).
- **Hlavní kategorií biopotravin s největším objemem prodeje je dlouhodobě kategorie „Ostatní zpracované potraviny“ (33% podíl, přičemž polovinu tohoto obratu tvořily hotové pokrmy (včetně dětských výživ)) a ostatní zpracované biopotraviny jinde neuvedené), následovaná kategoriemi „Mléko a mléčné výrobky“ (22 %) a „Ovoce a zelenina“ (14 %, zahrnující ovocné a zeleninové šťávy).**
- **Biopotraviny z dovozu (při zahrnutí jen finálních biopotravin) se na maloobchodním obratu v roce 2014 podílely 43 % (46 % v roce 2013). Po zahrnutí objemu dovozu, který byl realizován distributory, jež jsou současně registrováni jako výrobci, vzrostl podíl biopotravin z dovozu na 49 % maloobchodního obratu. Pokud by byl započítán navíc i objem dovozu bioproduktů či biopotravin, které jsou na území ČR dále zpracovávány, podíl dovozu by ještě vzrostl.**

Zpracování bioproduktů a výroba biopotravin:

- **Na konci roku 2014 bylo v ČR registrováno 506 výrobců biopotravin**, resp. 537 výrobních provozoven, což oproti roku 2013 představuje navýšení o 7,4 %.
- Ze získaných údajů však vyplývá, že z celkového počtu 506 výrobců jich zhruba 34 % svou činnost v roce 2014 ve skutečnosti vůbec neprovozovalo z důvodu běžícího přechodného období či ukončení činnosti z důvodů nedostatku zakázek.
- Dle počtu výrobců patří k nejčastějším činnostem nadále „Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků“. Konstantní zůstává také poměrně vysoký počet výrobců vína z vinných hroznů (84 v roce 2014), kteří od roku 2012 mohou realizovat výrobu biovína, a to jednak díky skončenému přechodnému období a dále pak s ohledem na přijetí nového nařízení a pravidel pro zpracování biovína.
- **Celkový obrat výrobců biopotravin v roce 2014 dosáhl 2,202 mld. Kč**, což představuje nárůst o 26,9 % proti obratu 1,735 mld. Kč v roce 2013. V tomto obratu je však zahrnut i celkový obrat „mix“ subjektů, které kromě vlastní výroby biopotravin distribuují i výrobky jiných dodavatelů². Je třeba upozornit, že meziroční nárůst je ovlivněn metodickým zpřesněním (byli zahrnuti všichni výrobci biopotravin a to včetně těch, kteří se nezaměřují na konečné spotřebitele).
- Z pohledu obratu dosáhla v roce 2014 **největšího objemu výroby opět kategorie „Ostatní zpracované potraviny“ (32 %; a to zejména podkategorie „Káva a čaj“)**, následovaná kategoriemi „Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky“ (17 %) a „Mléko a mléčné výrobky“ (14 %).
- **Čeští výrobci vyvezli do zahraničí biopotraviny za přibližně 906 mil. Kč**. Vývoz biopotravin z ČR trvale roste a směřuje převážně do zemí EU, přičemž největší objem biopotravin (304 mil. Kč) byl vyvezen do ostatních zemí EU nesousedících s ČR a dále pak do Rakouska (232 mil Kč) a Německa (228 mil. Kč). Přitom však většina výrobců biopotravin (77 %) uplatnila své výrobky výhradně či v převážné většině na českém trhu.
- **Biopotraviny byly výrobci prodávány na českém trhu nejčastěji prostřednictvím maloobchodních řetězců (31 %)**, dále obchodů zdravé výživy (26 %) a také velkoobchodů (14 %). Meziročně mírně klesl z 20 % na 19 % podíl ostatních distribučních cest zahrnujících přímý prodej, prodej přes lékárny či drogerie a gastronomii.

² Obrat „mix“ subjektů za distribuci biopotravin jiných dodavatelů byl odhadnut na cca 118 mil. Kč a náleží správněji k obratu distributorů.

Distribuce biopotravin:

- **Na konci roku 2014 bylo v ČR registrováno celkem 351 distributorů biopotravin**, resp. 381 provozoven, což představuje meziroční nárůst o 15 %. Vzhledem k vývoji v předchozích letech lze konstatovat zpomalení nárůstu registrovaných distributorů, jelikož v roce 2012 byl zaznamenán meziroční nárůst o 31 % a v roce 2013 již jen o 16 %. Navíc na trhu působí velký počet subjektů zabývajících se maloobchodním prodejem (obchodní řetězce, obchody zdravé výživy aj.), které nemají od roku 2006 povinnost se registrovat.
- **Celkový obrat registrovaných distributorů dosáhl v roce 2014 ve velkoobchodních cenách 697,5 mil. Kč** (453 mil. Kč v roce 2013). Příčinou enormního meziročního nárůstu (o 54 %) je zahrnutí obratu odbytových organizací. V obratu není zahrnut objem distribuce tzv. „mix“ subjektů³ (odhadem cca 118 mil. Kč).
- **Hlavní distribuovanou kategorií biopotravin je trvale kategorie „Ostatní zpracované potraviny“** (45% podíl na celkovém obratu distribuce, z toho 46 % tvoří prodej hotových pokrmů (včetně dětských výživ), a to díky dominantnímu postavení společnosti Hipp Czech s. r. o. Na druhém místě je stejně jako v minulých letech kategorie „Ovoce a zelenina“ (16% podíl), následovaná kategorií „Mléko a mléčné výrobky“ (15% podíl).
- **Distributoři dovezli ze zahraničí v roce 2014 biopotraviny za zhruba 379 mil. Kč** (tj. 54 % jejich celkového obratu prodeje), z toho bylo přibližně 66 % uplatněno na českém trhu; zboží za zbylých 128 mil. Kč bylo dále reexportováno. V tomto objemu však není zahrnut dovoz biopotravin samotnými maloobchodními řetězci, kdy objem jejich dovozu činil dalších zhruba 421 mil. Kč.
- **Největším odbytištěm mezi distributory je český trh.** Celkem na českém trhu bylo odbytováno 62,5 % objemu distribuovaných biopotravin v celkové hodnotě 436 mil. Kč (v roce 2013 šlo o 70 % objemu a 319 mil. Kč). Významná část obchodovaných biopotravin byla také dále exportována mimo ČR, přičemž k nárůstu exportu došlo v absolutním i procentním vyjádření. Export směřoval v největším objemu do Německa a do ostatních států EU, které nesousedí s ČR.
- K prodeji biopotravin na českém trhu distributoři **nejčastěji využívali maloobchodní řetězce** (31 %), další výrobce biopotravin (13 %) a specializované prodejny (10 %).

³ Tzv. „mix“ subjekty představují společnosti realizující jak distribuci biopotravin jiných dodavatelů, tak souběžně výrobu vlastních výrobků a jejich celkový obrat je započítán mezi obrat výrobců. Patří sem např. oba největší velkoobchody biopotravin (Country Life s.r.o. a PRO-BIO, obchodní společnost s r. o.).

3 Situace na trhu s biopotravinami v ČR v roce 2014

Kapitola shrnuje získané údaje od výrobců a distributorů a doplňuje tato data expertními odhady za chybějící subjekty, resp. části trhu, a tím se snaží stanovit celkovou velikost trhu s biopotravinami v ČR v roce 2014.

3.1 Velikost trhu s biopotravinami

Po výrazném nárůstu trhu biopotravin v letech 2005-2008 došlo v letech 2009 a 2010 ke stagnaci obratu okolo 1,6 mld. Kč. V roce 2011 se nárůst spotřeby biopotravin opět nastartoval a došlo k jeho oživení, které pokračovalo i v letech 2012 a 2013, kdy trh biopotravin v ČR (tj. domácí spotřeba) vzrostl meziročně o dalších 9,5 % na téměř 2 mld. Kč. V roce 2014 se domácí spotřeba zvýšila o 3,9 % a překonala tak hranici 2 mld. Kč. Podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů však stále zůstával pod 1% hranicí a průměrná roční spotřeba na obyvatele nepřesáhla 200 Kč.

Celkový obrat s biopotravinami realizovaný českými subjekty činil v roce 2014 přibližně 3,19 mld. Kč. Objem exportovaných biopotravin také opět vzrostl a dosáhl objemu 1,17 mld. Kč (36,6 % obratu), což představuje nárůst cca o 51 % v porovnání s rokem 2013, ve kterém objem exportovaných biopotravin činil 774 mil. Kč. Je nutné říci, že trend zvyšování vývozu je patrný v celém sledovaném období, avšak v roce 2014 byl údaj částečně ovlivněn i změnou metodiky, neboť byly do šetření zahrnuty i subjekty zabývající se vývozem komodit k dalšímu zpracování (např. mlékárenská družstva). Vývoz je realizován samotnými výrobci (57% podíl), výrobci, kteří jsou současně distributory (21% podíl) i čistými distributory (22% podíl), přičemž obě skupiny distributorů realizují tzv. reexport, jehož výše v roce 2014 činila 222 mil. Kč (tj. 19 % objemu vývozu). V roce 2013 činila hodnota reexportu 116 mil. Kč a ve srovnání s rokem 2012 (133 mil. Kč a 21 %) se jednalo rovněž o nárůst objemu reexportu.

Po odpočtu exportu spotřeba biopotravin v České republice dosáhla 2,020 mld. Kč a vzrostla o výše zmíněných 3,9 %. Z toho obrat v maloobchodě činil 1 757 mil. Kč, obrat ve veřejném stravování pak 59 mil. Kč (28 mil. Kč v roce 2013) a téměř 205 mil. Kč dosáhl obrat přímého prodeje (který je tvořen přímým prodejem z farmy, prodejem prostřednictvím e-shopů a jiných forem přímého prodeje). Podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů činil 0,72 % a průměrná roční spotřeba vzrostla na 191 Kč na obyvatele, viz Tab. 1

Tab. 1 Vývoj trhu biopotravin v ČR, 2006–2014

Ukazatel	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Celkový obrat s biopotravinami včetně vývozu (mld. Kč)	0,84	1,39	1,95	1,98	2,10	2,24	2,40	2,72	3,19
Vývoz (mld. Kč)	0,08	0,10	0,15	0,37	0,51	0,57	0,62	0,77	1,17
Spotřeba biopotravin v ČR (mld. Kč)	0,76	1,29	1,80	1,61	1,60	1,67	1,78	1,95	2,02
Meziroční změna obratu biopotravin (%)	49	70	40	-10	-1	4,6	6,7	9,5	3,9
Podíl na celkové spotřebě potravin a nápojů (%)	0,35	0,55	0,75	0,65	0,63	0,65	0,66	0,71	0,72
Spotřeba na obyvatele a rok (Kč)	74	126	176	154	151	158	169	185	191
Podíl dovozu na obratu biopotravin (%)	56	62	57	n. d.	46	46/60*	46/60*	57	43/49
Podíl řetězců na obratu biopotravin (%)	67	68	74	68	67	64	64	64	55

* Dovoz biopotravin distributory činil 46 %, po zahrnutí dovozu realizovaného tzv. „mix“ subjekty vzrostl podíl dovozu na 60 %. Pokud by byl zahrnut i dovoz biopotravin k dalšímu zpracování, podíl ještě vzroste.

Zdroj: Green marketing pro roky 2006–2008, Statistické šetření ÚZEI pro roky 2009–2014

3.2 Podíl domácí a zahraniční produkce

Podíl biopotravin z dovozu na celkovém domácím maloobchodním obratu nelze jednoznačně stanovit z důvodu nedostupnosti dat. Samotná definice domácí produkce navíc není zcela jednoznačná. Za domácí „českou“ bioprodukcí lze považovat tu, která byla vyrobena čistě z domácích surovin (tj. dle definice nařízení EU, které umožňuje označit biopotravinu jako „produkci ČR“ jen pokud všechny (min. 98 %) složky zemědělského původu využitě při výrobě biopotraviny pocházejí z ČR) nebo tu, u které je poslední krok zpracování (tedy včetně přebalení do spotřebitelského balení) proveden na území ČR, tzv. vyrobeno v ČR.

Objem dovozu finálních biopotravin realizovaný distributory a samotnými maloobchodními řetězci (tj. bez zahrnutí dovozu bioproduktů a biopotravin určených k dalšímu zpracování), který byl prodán na českém trhu (tj. nebyl dále reexportován), je pro rok 2014 odhadován na 750 mil. Kč, což představuje 43% podíl na maloobchodním obratu v ČR. Obdobný podíl platil i v předchozích letech (46 % v roce 2013). Po započtení objemu dovozu, který realizují tzv. „mix“ subjekty⁴ a které do ČR dovezly finální biopotraviny za dalších zhruba 107 mil. Kč, vzroste podíl dovozových biopotravin na českém trhu na 49 % maloobchodního obratu. Pokud by byl započítán navíc i objem dovozu bioproduktů či biopotravin, které jsou na území ČR dále zpracovávány (tj. dovoz biosurovin a biopolotovarů), podíl biopotravin ze zahraničí by ještě vzrostl.

3.3 Poptávka po biopotravinách

Struktura hlavních kategorií biopotravin je dlouhodobě stabilní (viz Tab. 2). Stejně jako v předchozích letech byl největší zájem o „Ostatní zpracované potraviny“. Stejně jako v roce 2013 tvořily 33% podíl na maloobchodním obratu biopotravin, přičemž polovinu tohoto obratu představovaly hotové pokrmy (pokrmů typu dětských výživ) a ostatní zpracované biopotraviny jinde neuvedené (do této kategorie spadají i potravinové doplňky typu chlorella aj.). Druhou příčku si drží kategorie „Mléko a mléčné výrobky“ (22 %), následovaná kategorií „Ovoce a zelenina“ (13,7 %), která od roku 2009 zahrnuje také ovocné a zeleninové šťávy. Podrobnější členění kategorie „Ostatní zpracované potraviny“ je znázorněno v Grafu 1.

⁴ Viz pozn. p. č. 2, s. 6.

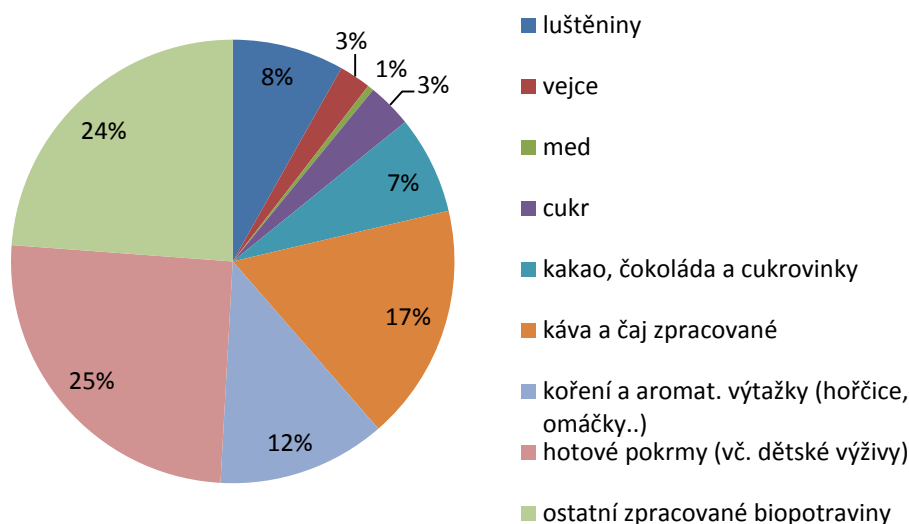

Tab. 2 Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu biopotravin v ČR, 2006–2014

Hlavní kategorie potravin	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	podíl kategorie potravin (%)								
Maso a masné výrobky	7,1	6,2	5,4	9,5	8,6	8,5	8,1	6,9	8,2
Ovoce a zelenina ¹⁾	3,0	5,4	6,2	10,8	10,8	13,6	13,7	16,1	13,7
Oleje a tuky	x	x	x	1,8	1,9	1,9	2,1	2,1	4,4
Mléko a mléčné výrobky	15,2	20,9	22,2	21,1	24,8	19,6	20,0	18,2	22,0
Mlýnské a škrobářenské výrobky	7,1	6,0	5,9	6,3	8,4	9,7	10,4	11,7	8,2
Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky	3,0	1,6	3,8	9,4	8,2	9,4	9,5	9,2	9,4
Ostatní zpracované potraviny	49,5	49,3	45,9	35,9	32,8	35,3	34,3	33,0	33,0
Nápoje ¹⁾	15,2	10,6	10,6	5,2	4,5	2,0	1,9	2,7	1,1
Celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

¹⁾ Do roku 2008 jsou ovocné/zeleninové džusy a šťávy zahrnovány do kategorie „Nápojů“, od roku 2009 jsou dle klasifikace CPA součástí kategorie „Ovoce a zelenina“.

Zdroj: Green marketing pro roky 2008-2014, Statistické šetření ÚZEI pro roky 2009–2014

Graf 1 Podíl podkategorií potravin v rámci kategorie „Ostatní zpracované potraviny“, 2014

Zdroj: Statistické šetření ÚZEI 2015

3.4 Způsob distribuce biopotravin

Biopotraviny byly v ČR prodávány několika způsoby. Nejvíce biopotravin nakoupili čeští spotřebitelé v maloobchodních řetězcích, tj. v supermarketech, hypermarketech a drogistických řetězcích (40,9 %, tj. za 825 mil. Kč), na druhém místě pak v prodejnách zdravé výživy a biopotravin (24,8 %, tj. za 500 mil. Kč). Přes drogistické řetězce bylo prodáno 16,5 % biopotravin (tj. za 334 mil. Kč). Podíl přímého prodeje jak ze dvora, tak i od výrobců a distributorů zaznamenal opět nárůst a činil více než 10 % (oproti 9 % v roce 2013 a 5,9 % v roce 2012). Více než 3 % biopotravin se nakoupilo v lékárnách. Trvale dochází ke zvýšení uplatnění prostřednictvím gastronomických zařízení a provozoven veřejného stravování (2,9 %). Na nejnižší úrovni uplatnění bioproduktů zůstává prodej prostřednictvím nezávislých prodejen potravin (1,7 %), viz Tab. 3.

Tab. 3 Podíl hlavních odbytových míst na celkovém obratu biopotravin v ČR, 2006–2014

Odbytové místo v ČR	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2014
	podíl odbytového místa v ČR (%)									(mil. Kč)
Supermarkety/hypermarkety	67,0	67,5	74,0	65,7	67,2	64,4	64,4	63,9	40,9	825
Drogerie ¹⁾	x	x	x	3,5	3,2	3,4	3,2	3,1	16,5 ²⁾	334
Prodejny zdravé výživy a biopotravin	28,0	22,5	18,0	17,7	19,4	19,8	19,0	16,6	24,8	500
Nezávislé prodejny potravin	3,0	2,5	2,0	2,4	1,2	1,4	1,4	1,6	1,7	34
Faremní a ostatní přímý prodej	2,0	2,0	1,4	3,9	3,5	5,2	5,9	8,9	10,1	205
Lékárny	X	5,0	4,0	6,0	4,7	5,2	4,8	4,5	3,1	63
Gastronomie	x	0,5	0,6	0,8	0,8	0,6	1,1	1,4	2,9	59
Celkem	100	100	100	100	100	100	100	100	100	2 020

¹⁾ Drogistické řetězce (drogerie) jsou součástí kategorie „Supermarkety/hypermarkety“.

²⁾ V letech 2009-2013 byly dovozy drogerií (dm drogerie a Rossmann) uváděny v kolonce supermarkety/hypermarkety (údaj u drogerií nezahrnoval dovezené biopotraviny). Prudký nárůst % podílu tohoto odbytového místa v roce 2014 a zároveň snížení podílu supermarketů/hypermarketů je tedy způsoben přehodnocením přístupu výpočtu ÚZEI.

Zdroj: Green marketing pro roky 2006-2008, Statistické šetření ÚZEI pro roky 2009-2014

V roce 2014 byla více jak třetina biopotravin vyvezena mimo trh ČR (36,6 %) a export činil 1 168 mil. Kč. Mezi největší exportéry patřily, stejně jako v předchozích letech, firmy RACIO, s. r. o., Sonnentor, s. r. o. a Lifefood Czech Republic s. r. o. Podíl těchto tří firem na celkovém vývozu činil přibližně 32,8 %.

3.5 Nabídka biopotravin v maloobchodních řetězcích v roce 2014

V roce 2014 byla sledována nabídka biopotravin v následujících maloobchodních řetězcích (dále jen MŘ): Albert supermarket, Albert hypermarket, Billa, Tesco supermarket, Tesco hypermarket, Kaufland, Interspar, Globus, Penny Market, Lidl, dm drogerie a Rossmann. Analýza nabídky vychází z dat produktu Green marketing cenový BIOmonitor⁵ a byla zpracována Ing. Zuzanou Čítkovou v interní studii pro ÚZEI „Analýza vývoje nabídky biopotravin a jejich cen v roce 2014“.

Celkový počet biopotravin, který byl v posledním sledovaném období (tedy listopadu 2014) k dostání na pultech výše uvedených MŘ, činil **2 893 položek**. Nabídka biopotravin se během roku (listopad 2013 až listopad 2014) téměř nezměnila (zvýšení o 0,9 %).

Počet unikátních výskytů biopotravin⁶ činil **1 738 položek** v listopadu 2014 (-1,2 % oproti listopadu 2013). Nabídka v MŘ se po nárůstu v minulých letech ustálila.

Velmi významnou část nabídky dvou nejsilnějších MŘ tvořila německá značka Alnatura (dm 61 % a Globus 45 %), kterou původně nabízel jen drogistický řetězec dm drogerie. Od roku 2011 je ovšem k dostání i v Globusu. Právě tato značka významnou měrou přispívala k tomu, že nabídka biopotravin v MŘ byla odhadem ze 70–80 % tvořena biopotravinami z dovozu.

⁵ Data z Green marketing cenového BIOmonitoru 2014 jsou k dispozici pouze pro interní potřeby ÚZEI.

⁶ Celkové vs. unikátní výskyty: celkové výskyty označují celkový počet nabízených položek, položka s jedním EAN kódem se v tomto součtu může vyskytovat i vícekrát podle toho v kolika MŘ se nachází; naproti tomu v součtu unikátních výskytů může být pouze jednou.

Zastoupení jednotlivých kategorií biopotravin v řetězcích

Nejdůležitější kategorií co do počtu nabízených biopotravin v MŘ byla setrvale **Kojenecká a dětská výživa** (všechny její podkategorie dohromady: kaše, maso, náhradní mléčná výživa, nápoje, ovocné příkrmy, sušenky a oplatky, zeleninové příkrmy a menu). V listopadu 2014 se na celkové nabídce podílela zhruba 24 %. Každá čtvrtá biopotravina nabízená v MŘ patřila tedy do této kategorie a tento podíl je víceméně stabilní již několik let.

Dalšími významnými kategoriemi byly **Mléko a mléčné výrobky – jogurty a jogurtové nápoje** (4% podíl na celkové nabídce BIO ve sledovaných MŘ), **Nápoje – ovocné a zeleninové** (4 %), **Těstoviny, Konzervované a nakládané potraviny** a **Mouky, krupice, kroupy, trhanky** (každá z posledních tří jmenovaných kategorií má podíl 3 %).

Význam jednotlivých dodavatelů

AlnaturA byla jednoznačně nejdůležitějším dodavatelem biopotravin do sledovaných MŘ. Každá čtvrtá biopotravina nabízená ve sledovaných MŘ byla zabalena právě pod touto značkou. Dalším v pořadí byl **HiPP Czech**. Výrobky tohoto dodavatele bylo možno najít na 540 regálových pozicích. Jelikož byly výrobky od tohoto dodavatele zastoupeny ve všech MŘ kromě diskontů (Penny Market, Lidl), byl počet unikátních výskytů výrazně nižší: 125. Na pomyslném 3. a 4. místě stáli dva nejsilnější čeští výrobci a distributoři biopotravin **PRO-BIO, obchodní společnost s r. o.** (13% podíl na celkové nabídce biopotravin ve sledovaných MŘ) a **Country Life, s. r. o.** (5% podíl). Pořadí mohlo být ovšem ve skutečnosti jiné, jelikož některé MŘ neuvádějí své dodavatele. Mezi časté dodavatele biopotravin pod privátní značky MŘ se řadí právě tyto dvě společnosti.

Význam privátních značek

Celkový podíl privátních značek (dále PL - privat labels) plynule klesal. Na začátku roku 2013 činil podíl PL téměř 21 %, na konci roku 2014 to bylo již 17 %. Důvodem je, že podíl PL klesal obecně na celém trhu potravin. Na biotruhu značkoví výrobci rozšířili svou nabídku a MŘ tyto novinky zařadily do sortimentu. Nabídka PL byla oproti tomu v absolutních číslech stabilní nebo lehce klesala.

- Pokud pomineme slabou nabídku biopotravin v Lidlu, kde tvořil PL podíl 83 %, nejvyššího podílu dlouhodobě dosahovala Billa. V Bille činil podíl PL Naše BIO na celkové nabídce potravin pocházejících z ekologického zemědělství 72 %.
- Velký podíl měly PL i v Albert supermarketu (Albert BIO a Selský Dvůr) a to 49 %.
- Nad 30% hranici podílu PL se dostal také Albert hypermarket (38 %), Rossmann (34 %) a Interspar (30 %).
- Kaufland a Globus v roce 2014 nenabízeli žádné privátní bioznačky.

3.6 Porovnání spotřebitelských cen u vybraných biopotravin a jejich konvenčních protějšků

U pěti vybraných potravin (kravské plnotučné čerstvé mléko, jogurt bílý, mrkev, vejce, hovězí maso) byla sledována nabídka nejen v MŘ, ale i v prodejnách zdravé výživy (Country Life Dejvice, Bio Smíchov, Rozmarýna), ve třech farmářských obchodech (Sklizeno, Náš grunt, Česká stodola), na třech farmářských trzích (Dejvice, Náplavka, Holešovická tržnice) a ve třech systémech bedýnek (Freshbedýnky, Bedýnky Toulcův dvůr, Bio zahrada). Zde kromě biovarianty byla pro srovnání sledována také varianta konvenční. Veškerý sběr údajů byl prováděn v Praze. Přehled průměrných cen u vybraných biopotravin v různých formátech prodeje je uveden v Tab. 4.

Tab. 4 Přehled průměrných spotřebitelských cen u vybraných biopotravin v různých formátech prodeje (2014)

biopotravina	hypermarkety	supermarkety	farmářské trhy	prodejny zdravé výživy	bedýnkové systémy	farmářské prodejny	průměrná cena za všechny formáty
JOGURT BÍLÝ	Kč/100 g	Kč/100 g	Kč/100 g	Kč/100 g	Kč/100 g	Kč/100 g	Kč/100 g
bio	7,9	8,0	7,6	9,2	9,49	11,3	8,49
konvence	6,1	6,6	11,1	n. a.	10,2	10,4	7,2
MLÉKO	Kč/100 ml	Kč/100 ml	Kč/100 ml	Kč/100 ml	Kč/100 ml	Kč/100 ml	Kč/100 ml
bio	3	3	3,6	3,9	4,37	4,11	3,63
konvence	2,9	3,1	3,1	n. a.	2,1	3,8	3,1
MRKEV	Kč/100 g	Kč/100 g	Kč/100 g	Kč/100 g	Kč/100 g	Kč/100 g	Kč/100 g
bio	4,7	5	n. a.	8,1	4,9	n. a.	6,04
konvence	1,5	1,5	1,8	n. a.	n. a.	2,4	1,7
VEJCE	Kč/kus	Kč/kus	Kč/kus	Kč/kus	Kč/kus	Kč/kus	Kč/kus
bio	8,9	10,3	n. a.	9,7	11,5	n. a.	9,88
konvence	4,1	3,9	5	n. a.	7,6	6,5	4,6
HOVĚZÍ MASO¹⁾	Kč/1 000 g	Kč/1 000 g	Kč/1 000 g	Kč/1 000 g	Kč/1 000 g	Kč/1 000 g	Kč/1 000 g
bio	334,2	297,4	310	378	399	385	351
konvence	224,6	210,5	340	n. a.	n. a.	431	259

¹⁾Údaje z května 2014.

Zdroj: Green marketing cenový BIOMonitor 2014, zpracováno ÚZEI

Jogurt bílý

V MŘ byly porovnávány ceny bílého jogurtu z kravského mléka o tučnosti v rozmezí 3 až 4 %. Porovnávány byly jogurty v biokvalitě s konvenčními. Byly získány informace o ceně dohromady za 118 bílých jogurtů v květnu 2014 resp. 135 v listopadu 2014.

Biojogurty nebyly schopné konkurovat nejnížší nabídce konvenčního protějšku, nicméně ve většině případů nebyla nejvyšší nalezená cena biojogurtu tou nejvyšší celkově. Konvenční nejvyšší nalezená cena za jogurt byla zhruba o 30 % vyšší než nejvyšší nalezená v biokvalitě. V hypermarketech si byly maximální ceny biojogurtů a konvenční varianty blíže. Oproti tomu nejnížší cena konvenčních jogurtů byla téměř jednou tak nižší než u nejlevnějšího biojogurtu.

Bílé biojogurty byly tedy v průměru o 18 % dražší než konvenční, v supermarketech to bylo o 20 %, v hypermarketech o 30 %. Na farmářských trzích byly ale naopak ceny vyšší za konvenční jogurty a to o 32 % oproti cenám za biojogurty.

Mléko

V MŘ byly porovnávány ceny baleného kravského plnotučného čerstvého mléka. Porovnáváno bylo mléko v biokvalitě s konvenčním. Informace byly zjišťovány v květnu 2014, údaje o ceně byly k dispozici dohromady za 61 balení mléka resp. 65 v listopadu 2014.

Nejnižší cena za biomléko byla o 21 % vyšší než nejnížší konvenční. Maximální cena za biomléko a maximální cena za konvenční mléko si byly již blíže. Zde rozdíl činil jen 6 %. V průměru bylo biomléko o 18 % dražší než konvenční. V bedýnkových systémech byly průměrné ceny za biomléko jednou tak velké oproti průměrné ceně za konvenční mléko srovnatelných parametrů.

U supermarketů a hypermarketů si byly ceny bio a konvenčního mléka blíže. Bylo to dáno především levným biomlékem v Albertu. Pokud se podíváme na průměrnou cenu, pak v supermarketech bylo konvenční mléko dokonce o 3 % dražší než biomléko, v hypermarketech bylo konvenční mléko naopak o 3 % levnější než biomléko.

Mrkev

V MŘ byly porovnávány ceny čerstvé mrkve. Porovnávána byla mrkev v biokvalitě s konvenční. Byly získány informace o ceně dohromady za 33 nabídek mrkví v květnu 2014 resp. 49 v listopadu 2014.

U mrkve byl rozdíl mezi konvencí a bio nejvýraznější ze všech pěti sledovaných komodit a některé ceny biomrkve v prodejnách zdravé výživy byly až enormně vysoké. V celkovém průměru byla biomrkve o 253 % dražší než konvenční mrkev. Pokud jsme našli porovnatelná data za typ prodeje, pak vždy platilo, že biomrkve je dražší než konvenční.

Vejce

V MŘ byly porovnávány ceny čerstvých vajec o velikosti M. Porovnávána byla vejce v biokvalitě s konvenčními. V terénu byly sebrány informace o ceně dohromady za 42 balení vajec v květnu 2014 a shodně i v listopadu 2014.

Stejně jako u mrkve i zde platí, že tam kde bylo možné porovnání bio a konvence, jsme nenašli typ prodeje, kde by bylo možné pořídit levněji biovejce než konvenční. Nejnižší cena biovejce byla téměř o 200 % vyšší než nejnižší cena za konvenční vejce. Oproti tomu nejvyšší nalezená cena za biovejce byla již „jen“ o 17 % vyšší než nejvyšší cena za konvenční vejce. V průměru byla biovejce o 114 % dražší než v konvenci. V supermarketech byly pomyslné cenové nůžky mezi biovejci a konvenčními vejci ještě více rozevřeny. Průměrné ceny v hypermarketech odpovídaly průměru za všechny sledované formáty. Rozdíly mezi nejvyššími cenami biovajec a konvenčních vajec byly daleko vyšší jak v supermarketech, tak v hypermarketech, než tomu bylo u průměru.

Hovězí maso

V MŘ byly porovnávány ceny hovězího masa zadního bez kostí. Porovnáváno bylo hovězí maso v biokvalitě s konvenčním. V terénu byly získány informace o ceně dohromady za 24 nabídek hovězí masa v květnu 2014 resp. 21 v listopadu 2014.

Hovězí biomaso bylo v průměru o 40 % dražší než konvenční hovězí maso. Nejnižší cena na trhu za biomaso byla o 73 % vyšší než u konvenční varianty. Nejvyšší cena za biomaso byla naopak o 7 % levnější než nejdražší konvenční hovězí maso. Počty zjištěných cen nedovolují hlubší analýzy, neboť se často jedná o jeden až dva výskyty za formát. Výjimkou byly snad jen farmářské trhy a hypermarkety. Na farmářských trzích bylo biomaso dražší o 16 %, v hypermarketech o 70 %.

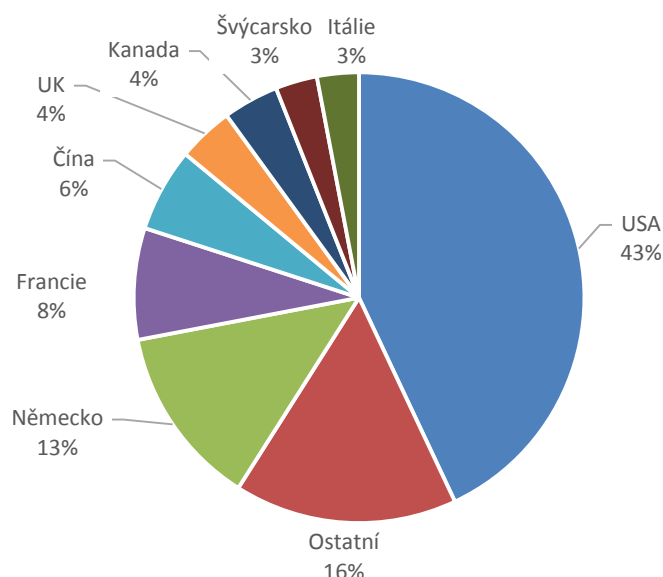

3.7 Mezinárodní srovnání⁷

Podle agentury Organic Monitor dosáhl v roce 2014 celosvětový maloobchodní trh s biopotravinami včetně nápojů 80 mld. USD (tj. 60 mld. EUR) a vykázal 11% meziroční nárůst (72 mld. USD v roce 2013). Globální trh s biopotravinami vzrostl mezi roky 1999 a 2014 více než pětinasobně.

Severní Amerika (29,6 mld. EUR) a Evropa (26,2 mld. EUR) představovaly většinu (více než 90 %) celosvětového prodeje bioproduktů. Zemí s největším biotrhem v roce 2014 bylo USA (27,1 mld. EUR). Německo je druhým největším trhem s biopotravinami ve světě (7,9 mld. EUR), následují Francie (4,8 mld. EUR) a Čína (3,7 mld. EUR), viz Graf 2.

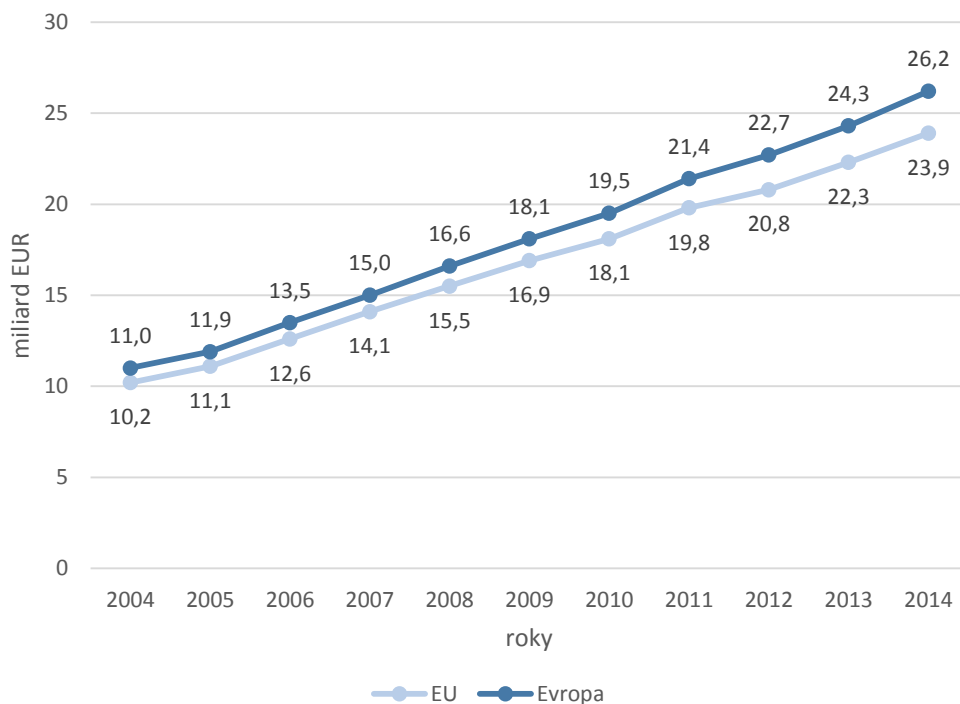
V rámci Evropy pokračoval trh biopotravin během roku 2014 v dalším růstu. Prodej biopotravin dosáhl v Evropě obrátu 26,2 mld. EUR (23,9 mld. EUR pro země EU) a meziročně vzrostl téměř o 8 %, viz Graf 3. Všechny země, od kterých byly k dispozici nové údaje, vykázaly růst. Trh v Německu vzrostl o 4,8 %, ve Francii o 10 %. Výjimečný nárůst zažil biotrh ve Švédsku (o více než 40 %), což je na zavedeném trhu velmi mimořádné.

Graf 2 Svět: rozdělení trhu biopotravin dle zemí, 2014

Zdroj: FiBL-AMI Survey 2006-2016 and OrganicDataNetwork Surveys 2013-2015

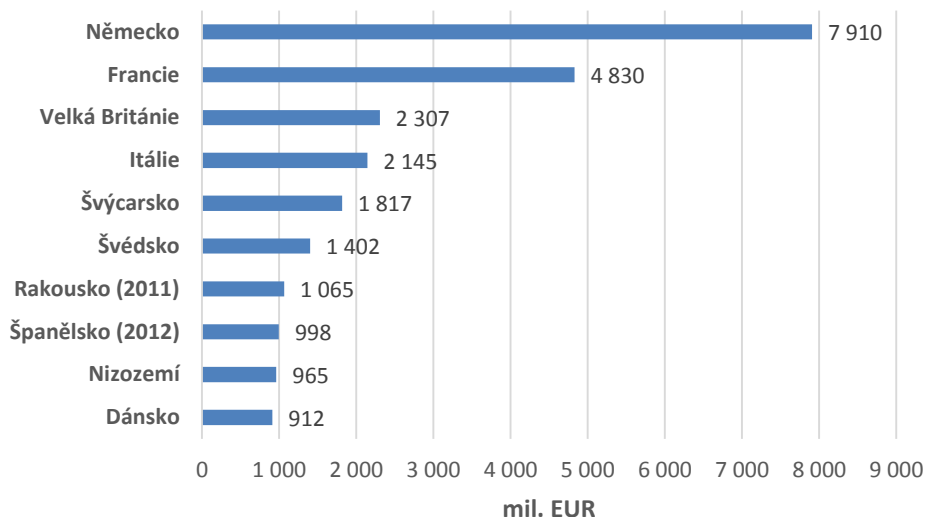
⁷ Zdroj: Willer, Helga and Julia Lernoud (Eds.), (2016) *The World of Organic Agriculture. Statistics and Emerging Trends 2016*. Research Institute of Organic Agriculture (FiBL), Frick, and IFOAM - Organic International, Bonn

Graf 3 Evropa: Vývoj trhu biopotravin 2004–2014

Zdroj: FiBL-AMI Survey 2006-2016 and OrganicDataNetwork Surveys 2013-2015

Německo má tradičně největší trh biopotravin a představuje 30 % celkového obrátu za biopotraviny v Evropě. Další země s rozvinutým trhem biopotravin, kterými jsou Francie (4,8 mld. EUR), Velká Británie (2,3 mld. EUR) a Itálie (2,1 mld. EUR) tvoří společně s Německem dvě třetiny celkového obrátu v Evropě, viz Graf 4.

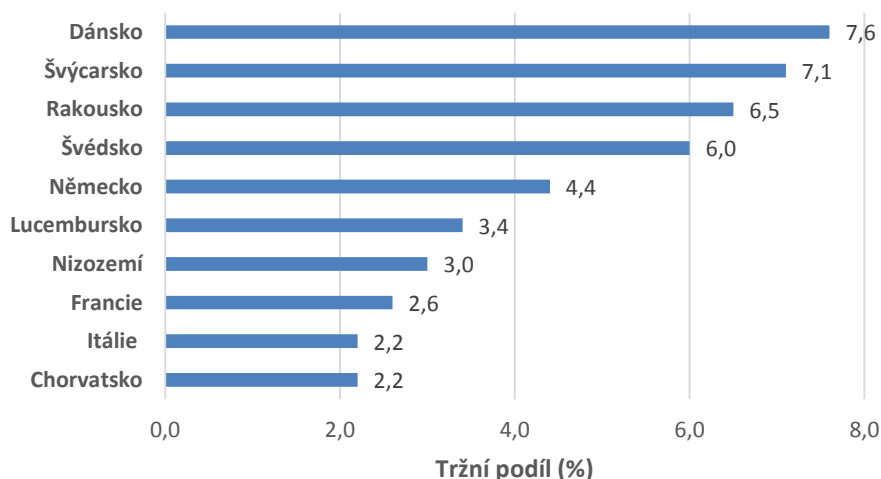
Graf 4 Evropa: 10 zemí s největším trhem biopotravin (mil. EUR), 2014

Zdroj: FiBL-AMI survey 2016

Odišné pořadí zemí získáme, jestliže srovnáme podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů. Stejně jako v minulých letech největšího podílu dosáhlo Dánsko (7,6 %), následovalo Švýcarsko (7,1 %), Rakousko (6,5 %) a hned za nimi Švédsko (6,0 %), viz Graf 5.

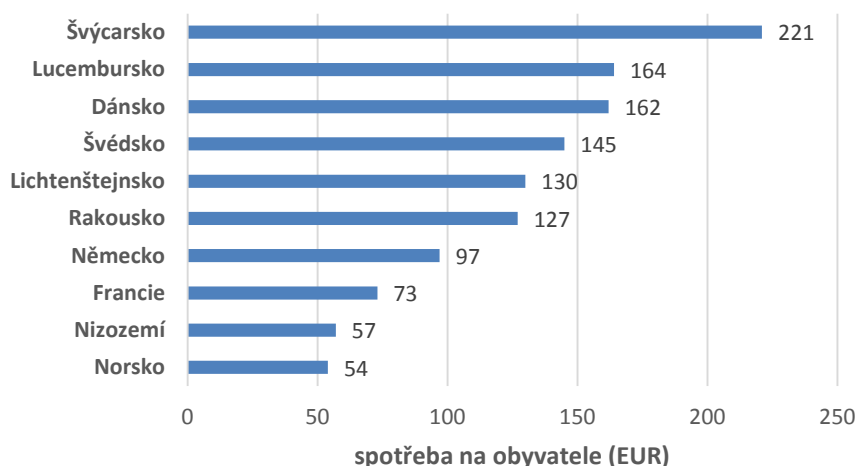

Ze zemí EU 13 dosahuje nejvyšší podíl Chorvatsko (2,2 %)⁸, dále pak Slovinsko (1,8 %) a Estonsko (1,6 %)⁹. V rámci celé Evropy tvoří podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů jen okolo 1 %. Současně platí, že za nákupem biopotravin stojí malá skupina spotřebitelů, proto je snahou nejen rozšiřovat bioprodukcí, ale zejména rozšiřovat spotřebitelskou poptávku po biopotravinách.

Graf 5 Evropa: 10 zemí s největším podílem biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů
Zdroj: FiBL-AMI survey 2016

Nejvyšší spotřeby biopotravin na osobu v roce 2014 dosáhlo Švýcarsko (221 EUR), následováno Lucemburskem (164 EUR) a Dánskem (162 EUR), které si oproti předchozímu roku pouze prohodily pořadí, viz Graf 6. Spotřebitelé z jižní, střední a východní Evropy za biopotraviny vydávají stále nejméně. Spotřebu nad 10 EUR ze zemí EU 13 dosahují pouze Slovinsko (27 EUR), Chorvatsko (23 EUR) a Estonsko (17 EUR). Za nimi následuje ČR s průměrnou roční spotřebou na obyvatele 7 EUR¹⁰. Tato hodnota opět v roce 2014 poměrně stagnovala, představuje však v národní měně 191 Kč a meziroční nárůst 3,2 %.

Graf 6 Evropa: 10 zemí s nejvyšší roční spotřebou biopotravin na obyvatele (EUR), 2014
Zdroj: FiBL-AMI survey 2016

⁸ Pro srovnání podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů v ČR v roce 2014 činil 0,72 %.

⁹ Zdroj: OrganicDataNetwork-FiBL-AMI-survey 2015, data za rok 2013

¹⁰ Při kurzu 27,283 Kč/EUR.

3.7.1 Rozmach švédského biotruhu

V letech 2014 a 2015 zaznamenal švédský biotruh nebývalý růst, a to zvýšení o 40 %, což je rychlost, na již zavedeném trhu velmi pozoruhodná.¹¹

Již v letech 1980 až 1990 se švédský trh vyvinul takovým způsobem, že produkty ekologického zemědělství byly přítomny téměř ve všech maloobchodních prodejnách. V letech 2007 až 2009 zaznamenalo Švédsko prudký nárůst prodejních cen biopotravin. Bylo investováno do privátních značek, zvýšila se i nabídka biopotravin. V roce 2010 však rozvoj trhu zpomalil, což vedlo v následujících letech k velkým přebytkům biohovězího masa a biomléka a následně k finančním ztrátám.

Švédsko uniklo finanční krizi v roce 2008 a těšilo se z růstu a stability předchozích let. Byly provedeny změny v daňovém systému, které vyústily v nižší daně pro velké příjmové skupiny.

Průzkum poukázal na velkou skupinu spotřebitelů (LOHAS – The Lifestyles of Health and Sustainability), kteří hledají kvalitu, chuť a zdraví při nakupování potravin a tvoří cca 35 % spotřebitelů. V roce 2013 si mnozí z LOHAS skupiny byli vědomi, že BIO je nejlepší volbou, ale nebyli ještě přesvědčení o nutnosti změn svých nákupních zvyklostí. Během 2013 se zvýšil počet akcí a kampaní, které měly vliv na trh s ekologickými produkty. V té době bylo zaznamenáno také několik skandálů na trhu s potravinami:

1. skandál s koňským masem, kdy se spotřebitel začal dívat více důvěryhodně na alternativní nebo bio produkci,
2. rezidua pesticidů v banánových slupkách a samotném banánu (to ovlivnilo rozhodování především rodičů, protože banány jsou v této cílové skupině velmi populární),
3. rezidua pesticidů v hroznech a víně, což ovlivnilo zejména milovníky vína.

Díky KRAV¹² proběhlo během roku 2013 několik mediálně úspěšných akcí. Pravděpodobně nejdůležitější téma se zaměřilo na školní kuchyně, které by mohly vařit za použití 100 % BIO se stejným rozpočtem. Zpráva KRAV měla za cíl zprostředkovat to, že BIO není drahé a přitom je zdravé. V důsledku tohoto vývoje (říjen/listopad 2013) začaly tržby za bioprodukty náhle prudce stoupat, což mělo vliv na dostupnost všech bioproduktů (byly vyprodány vejce, mléko i maso).

Během roku 2014 se většina aktérů trhu zabývala především uváděním bioproduktů na trh. Velký nárůst poptávky byl také po ovoci a zelenině, mnoho produktů však bylo dostupných jen prostřednictvím mezinárodního trhu. Během druhé poloviny roku 2014 vyřešily maloobchodní řetězce do značné míry problémy s nabídkou a poptávkou. Byly publikovány marketingové materiály a proběhly kampaně na podporu bio produkce.

V roce 2015 začaly s velkými kampaněmi na podporu bio produkce přímo maloobchodní řetězce. V té době prudce vzrostl rozsah bioproduktů dostupných na trhu. Například počet KRAV certifikovaných bioproduktů vzrostl z 6 500 na více než 8 000 (nárůst o 25 %). Trh se chystal expandovat, ale přísun surovin byl nedostatečný. Až 75 % z dotčených podniků nahlásilo dočasný nebo trvalý nedostatek surovin (Swedish Food Federation 2015). Ve třetím čtvrtletí, přední prodejce biopotravin ICA hlásil nárůst tržeb za biopotraviny o převratných 56 % za 12 měsíců. Ve Švédsku nyní nejde jen o módní trend zájmu o biopotraviny, ale trvalý posun v chování spotřebitelů.

¹¹ Zdroj: Willer, Helga and Julia Lernoud (Eds.), (2016) *The World of Organic Agriculture. Statistics and Emerging Trends 2016*. Research Institute of Organic Agriculture (FiBL), Frick, and IFOAM - Organic International, Bonn

¹² KRAV www.krav.se/english - akreditovaná certifikační organizace (Švédsko). Přibližně 4 000 zemědělců a asi 2 000 společností v oblasti zpracování a obchodu jsou certifikovány dle KRAV standardů (více než 6 200 KRAV certifikovaných produktů, pět certifikačních orgánů).

4 Výroba biopotravin v ČR v roce 2014

4.1 Počet a struktura výrobců biopotravin

Jako výrobce biopotravin bylo ke konci roku 2014 registrováno 506 subjektů (resp. 537 výrobních míst). Nárůst jejich počtu o 7,4 % proti 471 výrobcům v roce 2013 představoval mírné zvýšení ve srovnání s 5,1% nárůstem během roku 2013 a 6,2% nárůstu v roce 2012 (viz Tab. 5).

V Tab. 6 jsou uvedeny celkové počty výrobců biopotravin v jednotlivých letech, podíl ukončených registrací a podíl nově registrovaných výrobců. V roce 2014 ukončilo svoji činnost 37 výrobců. Nově zaregistrovaných výrobců biopotravin bylo v tomto roce 72.

Tab. 5 Vývoj počtu registrovaných výrobců biopotravin, 2008–2014

Ukazatel	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet výrobců – celkem vč. Provozoven	429	497	618	646	495	500	537
Počet výrobců – jen subjekty	345	395	404	422	448	471	506
Meziroční změna - celkem (%)	69,6	15,9	24,3	4,5	-23,4	1,0	7,4
Meziroční změna – jen subjekty (%)	81,6	14,5	2,3	4,5	6,2	5,1	7,4

Zdroj: MZe, REP (údaj k 31. 12. daného roku); zpracoval: ÚZEI

Tab. 6 Počet ukončených a nových registrací výrobců biopotravin, 2008–2014

Ukazatel	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet výrobců – pouze subjekty	345	395	404	422	448	471	506
Počet (% podíl) skončených výrobců	14 (7,4)	26 (7,5)	56 (14,2)	55 (13,6)	43 (10,2)	40 (8,9)	37 (7,9)
Počet (% podíl) nových výrobců	169 (49,0)	76 (19,2)	65 (16,1)	73 (17,3)	69 (15,4)	63 (13,4)	72 (14,2)

Zdroj: MZe, REP (údaj k 31. 12. daného roku); zpracoval: ÚZEI

V případě, že výrobce provádí více činností, je mu na základě odborného odhadu přiřazena hlavní činnost. Jak je patrné z Tab. 7, patří k nejčastějším ekonomickým aktivitám výrobců biopotravin i nadále „Zpracovávání a konzervování masa a výroba masných výrobků“. Tato kategorie zaznamenala nejvyšší nárůst počtu výrobců, a to zejména v podkategorii „Zpracovávání a konzervování masa, kromě drůbežího“, ke které se v roce 2014 přihlásilo o 19 subjektů více než v roce předchozím. Konstantní zůstává také poměrně vysoký počet výrobců vína z vinných hroznů. Tato podkategorie s 84 výrobci má v kategorii „Výroba nápojů“ rozhodující postavení. V roce 2014 ukončil činnost jediný výrobce zabývající se zpracováním a konzervováním ryb, koryšů a měkkýšů. Mírný pokles nastal v kategorii „Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků“. Byl způsoben zejména ukončením činnosti osmi subjektů řazených do podkategorie „Výroba pekařských a cukrářských výrobků, kromě trvanlivých“. Zbývající kategorie se v roce 2014 ve srovnání s rokem 2013 výrazně nezměnily a zaznamenaly změny v jednotkách výrobců.

Tab. 7 Výrobci biopotravin dle druhu ekonomické aktivity, 2011–2014

Kód	Ekonomická aktivita (dle NACE)	Počet výrobců biopotravin ¹⁾			
		2011	2012	2013	2014
10.1	Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků	70 (77)	69 (76)	80 (87)	99 (104)
10.11	Zpracování a konzervování masa, kromě drůbežího	49 (54)	57 (62)	69 (74)	88 (92)
10.12	Zpracování a konzervování drůbežího masa	5 (7)	2 (4)	2 (3)	2
10.13	Výroba masných výrobků a výrobků z drůbežího masa	16	10	9 (10)	9 (10)
10.2	Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů	0	1	1	0
10.3	Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny	50 (51)	66	68	65
10.31	Zpracování a konzervování brambor	3 (4)	4	4	4
10.32	Výroba ovocných a zeleninových šťáv	8	15	14	12
10.39	Ostatní zpracování a konzervování ovoce a zeleniny	39	47	50	49
10.4	Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků	6	9	11	18
10.5	Výroba mléčných výrobků	51 (248)	58 (79)	56 (58)	60 (63)
10.6	Výroba mlýnských a škrobářských výrobků	20 (21)	22 (23)	24 (25)	29 (32)
10.7	Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků	43 (48)	37 (43)	38 (45)	29 (36)
10.71	Výroba pekařských a cukrářských výrobků, kromě trvanlivých	28 (31)	22 (26)	21 (26)	13 (18)
10.72	Výroba sucharů a sušenek; trvanlivých cukrářských výrobků	12 (13)	13 (15)	15 (17)	14 (16)
10.73	Výroba makaronů, nudlí, kuskusu a podobných moučných výrobků	3 (4)	2	2	2
10.8	Výroba ostatních potravinářských výrobků	91 (98)	95 (101)	87 (94)	98 (111)
10.81	Výroba cukru	3 (4)	3 (4)	3 (4)	3 (4)
10.82	Výroba kaka, čokolády a cukrovinek	5	3	3	5
10.83	Zpracování čaje a kávy	20 (24)	22 (26)	26 (30)	27 (32)
10.84	Výroba koření a aromatických výtažků	12	16	10	13
10.85	Výroba hotových pokrmů	8	8	6	6 (9)
10.86	Výroba homogen. potrav. přípravků a dietních potravin	3	2	1	1
10.89	Výroba ostatních potravinářských výrobků j. n.	40 (42)	41 (42)	38 (40)	43 (47)
10.9	Výroba průmyslových krmiv	0	0	38	40 (41)
11.0	Výroba nápojů	89 (90)	88 (89)	99	103
11.01	Destilace, rektifikace a míchání lihovin	2	2	1	1
11.02	Výroba vína z vinných hroznů	77	75	83	84
11.03	Výroba jablečného vína a jiných ovocných vín	0	1	1	3
11.04	Výroba ostatních nedestilovaných kvašených nápojů	2	2	1	1
11.05	Výroba piva	4	5	6	6
11.06	Výroba sladu	1	1	1	1
11.07	Výroba nealko. nápojů; stáčení minerálních a ostatních vod	3 (4)	2 (3)	6	7
21.20	Farmaceutické přípravky	2 (7)	3 (8)	5 (10)	2
	Celkem	422 (646)	448 (495)	471 (500)	506 (537)²⁾

¹⁾ Údaj v závorce odpovídá počtu všech provozoven.

²⁾ Do celkového součtu nejsou započítány výrobci krmiv, naopak jsou zde započítány i subjekty, které měly jen balicí služby (kód 82.92) a které nejsou uvedeny v přehledu.

Pozn.: Údaje v tabulce byly revidovány, a to v důsledku zpřesnění metodiky třídění provozoven.

Zdroj: Kontrolní organizace (ABCert, Biokont, KEZ); REP, zpracoval: ÚZEI

4.2 Výroba biopotravin

V rámci dotazníku bylo snahou získat odpovědi zejména na následující otázky:

- Kolik je aktivních zpracovatelů/výrobců biopotravin?
- Jaký podíl tvoří suroviny z dovozu?
- Jaká je celková kapacita výroby biopotravin v ČR (celkový obrat a obrat hlavních kategorií biopotravin)?
- Jaké distribuční kanály jsou výrobci využívány pro prodej biopotravin?

Ze získaných údajů vyplývá, že z celkového počtu 506 subjektů registrovaných jako „výrobce biopotravin“ ke konci roku 2014, jich zhruba 34 % (tj. 172 subjektů; 35 % v roce 2013) svou činnost ve skutečnosti vůbec neprovozovalo a to zejména z následujících důvodů:

- probíhající možné až dvouleté přechodné období po registraci¹³
- nezájem spotřebitelů či obchodních partnerů o zamýšlené biopotraviny, příp. jen příležitostná výroba malého množství v sezóně či na konkrétní objednávku.

Některé společnosti také uvedly, že biopotraviny již nevyrábí, protože na trhu nenašly dostatečnou poptávku a svoji registraci po skončení platnosti certifikátu již nebudou u MZe obnovovat.

4.2.1 Rozsah výroby biopotravin

Celkový obrat výroby biopotravin v roce 2014, dle údajů poskytnutých výrobci¹⁴, činil 2 202 mil. Kč, což představuje nárůst o 26,9 % proti obratu 1 735 mil. Kč v roce 2013 (Tab. 8). V tomto obratu jsou zahrnuty také obraty společností, které pouze nakoupené bioprodukty přebalují do spotřebitelského balení, jelikož i tato činnost je považována za výrobu biopotravin¹⁵. Dále je však také zahrnut celkový obrat „mix“ subjektů realizujících jak vlastní výrobu biopotravin, tak současně distribuci výrobků jiných dodavatelů. Vzhledem k tomu, že byl doplněn v dotazníku dotaz na rozsah prodeje vlastních a cizích výrobků u těchto subjektů, lze konstatovat, že prodej výrobků jiných dodavatelů představoval 17,4 % jejich celkového obratu (tj. 118 mil. Kč). Jinými slovy obrat prodeje vlastních výrobků vyrobených v ČR registrovanými výrobci činil 2 084 mil. Kč a zbývajících 118 mil. Kč tvoří prodej cizích výrobků a jedná se spíše o distributorskou činnost. Za snížením podílu prodeje cizích výrobků u výrobců biopotravin (44 % obratu výrobců tvořena prodejem cizích výrobců v roce 2013) stojí především lepší rozlišení „mix subjektů“ na výrobce a distributory biopotravin.

Nejčastější kategorií výrobců dle velikosti obratu za biopotraviny zůstala stejně jako v letech 2011–2013 kategorie 100 tis. až 500 tis. Kč. Druhou nejrozšířenější je nově kategorie s obratem do 100 tis. Kč, která představuje především faremní výrobce. V roce 2013 byla na druhé pozici kategorie výrobců s obratem 500 tis. až 1 mil. Kč.

Dvě třetiny výrobců (66 %) uvedly, že v roce 2014 za biopotraviny utržily méně než 2 mil. Kč a jejich podíl na celkovém obratu dosáhl pouhých 4 %. Naopak 21 firem s největším obratem za biopotraviny (nad 20 mil. Kč) realizuje téměř tři čtvrtiny celkové výroby biopotravin (74,8 %). Obdobná situace platila i pro předchozí roky 2011–2013. Obdobný zůstává také podíl 5 největších firem s obratem nad 100 mil. Kč (RACIO, s. r. o., Country Life, s. r. o., PRO-BIO, obchodní společnost

¹³ Dle Zákona o EZ se může výrobce biopotravin nejprve zaregistrovat a pak má až 24 měsíců na to, aby získal alespoň 1 osvědčení na biopotravinu.

¹⁴ Po doplnění odhadů dle dříve vyplněných dotazníků a znalosti trhu se jedná o obrat 294 výrobců biopotravin.

¹⁵ Tj. včetně dovozu ovoce a zeleniny a jejího balení, dovozu zahraničního zboží a značení českým logem aj.

s r.o., Lifefood Czech Republic, s. r. o., Sonnentor, s. r. o.) na celkovém obratu výrobců ve výši 44,7 %. V roce 2013 činil podíl 5 největších výrobců („mix subjektů“) 45,3 %.

Tab. 8 Struktura výrobců dle velikosti obratu za biopotraviny, 2014

Kategorie dle obratu za biopotraviny	Výrobci biopotravin			Obrat za prodej biopotravin		
	2013 (počet)	2014		2013 (tis. Kč)	2014	
		(počet)	(%)		(tis. Kč)	(%)
do 100 tis.	29	47	16,0	1 233	2 126	0,1
< 100 tis. až 500 tis.	66	81	27,6	15 858	21 315	1,0
< 500 tis. až 1 mil.	34	30	10,2	21 382	18 177	0,8
< 1 mil. až 2 mil.	33	36	12,2	44 393	47 085	2,1
< 2 mil. až 5 mil.	28	44	15,0	90 067	142 800	6,5
< 5 mil. až 10 mil.	19	23	7,8	124 918	161 374	7,4
< 10 mil. až 20 mil.	10	12	4,1	145 659	160 430	7,3
< 20 mil. až 50 mil.	9	11	3,7	249 090	344 398	15,6
< 50 mil. až 75 mil.	3	3	1,0	169 950	161 280	7,3
< 75 mil. až 100 mil.	1	2	0,7	86 100	159 617	7,2
nad 100 mil.	5	5	1,7	785 974	983 190	44,7
Celkem	237	294	100,0	1 734 624	2 201 792	100,0

Zdroj: Statistické šetření ÚZEI 2014 a 2015

Patnáct největších výrobců v roce 2014 dle velikosti obratu realizovaného pouze na českém trhu (bez exportu) se podobá seznamu předchozích let (Tab. 9). Je třeba zdůraznit, že v tabulce jsou zahrnuty i „mix subjekty“, jejichž obrat zahrnuje i prodej biopotravin jiných výrobců (tj. obrat i za jejich distributorskou činnost). Důvodem je, že nelze s jistotou určit podíl cizích výrobků uplatněných na českém trhu.

Tab. 9 Přehled 15 největších výrobců biopotravin dle obratu na českém trhu, 2014

Pořadí	Název společnosti	Obor výroby
1.	COUNTRY LIFE, s. r. o.	Obilniny, těstoviny, pečivo
2.	PRO-BIO, obchodní společnost s r. o.	Obilniny, těstoviny, polotovary, mlýnské výrobky
3.	Lifefood Czech Republic, s. r. o.	Výrobky zdravé výživy (suchary, sušené ovoce, ořechy)
4.	Olma, a. s.	Mléko a mléčné výrobky
5.	POLABSKÉ MLÉKARNY, a. s.	Mléko a mléčné výrobky
6.	Biopark, s. r. o.	Hovězí maso, kuřecí maso, masné výrobky
7.	Ing. Marek Štěrbá ¹	Ovoce a zelenina
8.	YesFresh, s. r. o.	Ovoce a zelenina, mlýnské a škrobárenské výrobky, ostatní
9.	HOLLANDIA Karlovy Vary, a.s.	Mléko a mléčné výrobky
10.	Sonnentor, s. r. o.	Čaje, koření
11.	ČEROZFRUCHT, s. r. o.	Ovoce a zelenina
12.	Mlékárna Valašské Meziříčí, spol. s r. o.	Mléko a mléčné výrobky
13.	Amylon, a. s.	Škrobárenské výrobky
14.	Čajová květina, s. r. o.	Bylinné čaje, ostatní zpracované biopotraviny
15.	HEALTH LINK, s. r. o.	Oleje a tuky, ostatní zpracované biopotraviny

¹⁾ Dotazník nebyl od tohoto subjektu poskytnut, z tohoto důvodu byla použita data z loňských let.

Zdroj: Statistické šetření ÚZEI 2015

Největší počet podniků (80; což odpovídá 27,2 %) je nově zařazen v kategorii podniků, u kterých prodej biopotravin představuje 1 až 10 % jejich celkového obrátu, viz Tab. 10. Následovala kategorie 99 až 100 %, která držela prvenství v roce 2013. Tato kategorie je tvořena převážně faremními zpracovateli. Tyto dvě kategorie představují 53 % výrobců biopotravin, přičemž jejich podíl na celkovém obrátu výroby v ČR dosahuje 43 %.

Největšího podílu na celkovém obrátu výrobců (24,6 %) dosahují firmy právě z nejrozšířenější kategorie podniků od 1 až 10 %. Obdobného podílu pak dosahují kategorie podniků 75 až 99 % a 50 až 75 % (23,6 %; 22,9 %). Meziroční změny mohou být dány zpřesněním získaných informací od výrobců biopotravin a vyšší návratností díky spolupráci s kontrolními organizacemi.

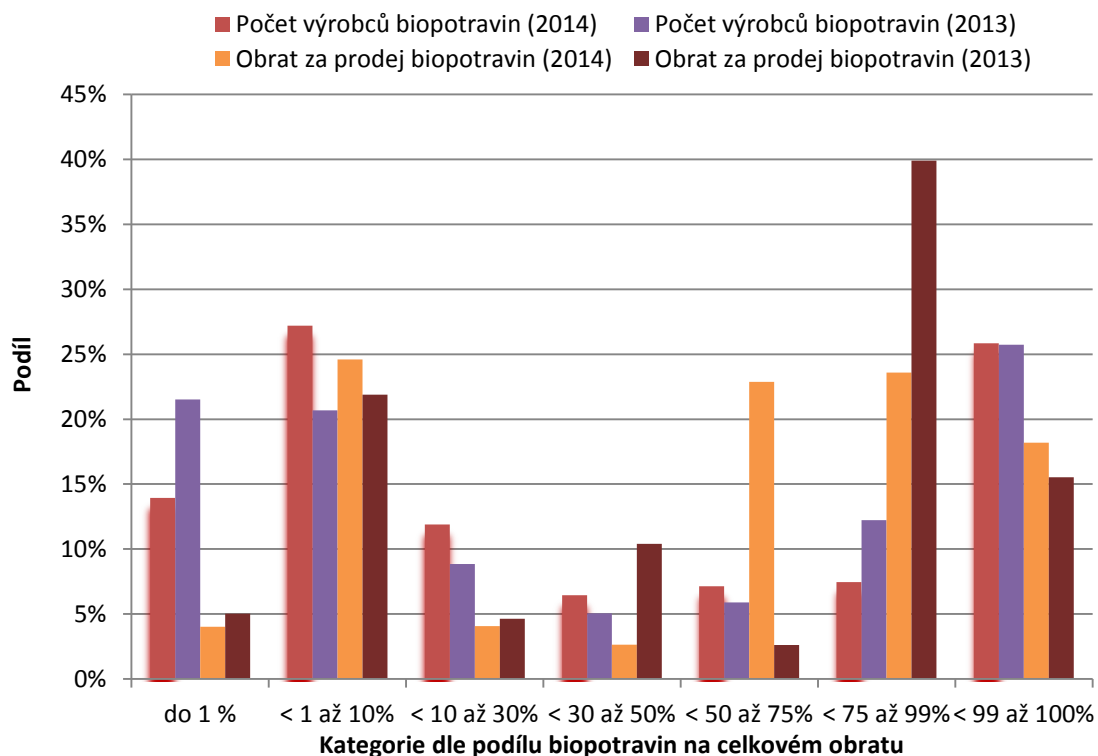
Tab. 10 Struktura výrobců dle podílu obrátu za biopotraviny na jejich celkovém obrátu, 2014

Podíl biopotravin na celkovém obrátu	Výrobci biopotravin			Obrát za prodej biopotravin		
	2013 (počet)	2014		2013 (tis. Kč)	2014	
		(počet)	(%)		(tis. Kč)	(%)
do 1 %	51	41	13,9	87 539	88 592	4,0
< 1 až 10 %	49	80	27,2	379 563	541 734	24,6
< 10 až 30 %	21	35	11,9	80 463	89 647	4,1
< 30 až 50 %	12	19	6,5	180 342	55 184	2,6
< 50 až 75 %	14	21	7,1	45 526	503 623	22,9
< 75 až 99 %	29	22	7,5	692 023	519 284	23,6
< 99 až 100 %	61	76	25,9	269 166	400 728	18,2
Celkem	237	294	100,0	1 734 624	2 201 792	100,0

Zdroj: Statistické šetření ÚZEI 2014 a 2015

Následující graf (Graf 7) ukazuje procentní rozdělení výrobců biopotravin a obrátu z prodaných biopotravin podle toho, kolika procenty se biopotraviny podílí na celkovém obrátu firmy. Do výroby biopotravin se pouští jak „bio specialisté“¹⁶, tak střední a velké potravinářské firmy. Z průzkumu ÚZEI mezi výrobci totiž vyplývá, že u 31 % aktivních výrobců tvoří podíl biopotravin na jejich celkovém obrátu méně než 5 %. Naopak podobný podíl výrobců (28 % v 2014) uvedlo, že prodej biopotravin u nich činí více jak 90 % jejich obrátu.

¹⁶ Bio specialista je zde míněn jako výrobce zaměřený převážně nebo výhradně na výrobu biopotravin.

Graf 7 Struktura výrobců biopotravin a obratu za biopotraviny v letech 2013 a 2014

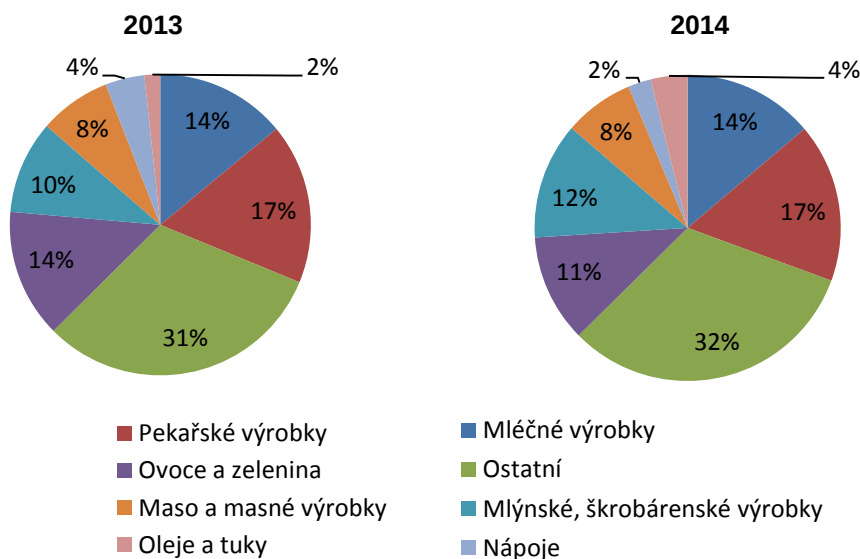
Zdroj: Statistické šetření ÚZEI 2014 a 2015

4.2.2 Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu výroby

Kromě informace o celkovém obratu za biopotraviny byl u respondentů zjišťován také podíl hlavních kategorií potravin na tomto objemu výroby. Použito bylo zjednodušené třídění vycházející z mezinárodní klasifikace výrobků CPA, viz příloha č. 1.

Dle zjištěných údajů největší podíl z celkového obratu, kterého dosáhli výrobci celkem v roce 2014, zaujímala opět kategorie „Ostatní zpracované potraviny“¹⁷ (32 %, a to zejména podkategorie „Káva a čaj“ s 49% podílem). Následovaly kategorie „Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky“ (17 %) a „Mléko a mléčné výrobky“ (14 %). Vyjádřeno v nominální hodnotě, největší objem výroby dosáhly „Ostatní zpracované potraviny“ (cca 707 mil. Kč; 543 mil. Kč v roce 2013), následované kategorií „Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky“ (cca 369 mil. Kč; 299 mil. Kč v roce 2013) a „Mléko a mléčné výrobky“ (cca 303 mil. Kč; 244 mil. Kč v roce 2013). Stejně kategorie dominovaly také v předchozích letech (viz Graf 8).

¹⁷ Kategorie „Ostatní zpracované potraviny“ zahrnuje podkategorie: Cukr; Kakao, čokoláda a cukroviny; Káva a čaj; Koření a aromatické výtažky; Hotové pokrmy; Homogenizované potravinářské přípravky a dietní potraviny; Ostatní jinde neuvedené potravinářské výrobky (viz příloha zprávy).

Graf 8 Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obrátu výroby, 2013 a 2014

Zdroj: Statistické šetření ÚZEI 2014 a 2015

4.2.3 Uplatnění vyrobených biopotravin na trhu

Dvě třetiny výrobců (192 z 294) uvedly, že veškeré biopotraviny dodávaly na trh v ČR. Další 33 výrobců na domácím trhu realizovalo minimálně 75 % ze svého obrátu. Tedy 77 % výrobců uplatnilo většinu své výroby biopotravin na českém trhu, což je méně než v roce 2013, kdy tímto způsobem uplatnilo svou produkci 85 % výrobců. V porovnání s rokem 2013 dochází i k nárůstu podílu výrobců, kteří alespoň část své produkce exportují. Zatímco v roce 2013 činil podíl exportujících subjektů 33 % (tj. 79 z 237 subjektů), v roce 2014 to již bylo 35 % (tj. 102 z 294 subjektů). Ačkoli pouze 8 výrobců prodalo celou svou produkci mimo ČR, dá se předpokládat, že podíl vývozu na celkovém obrátu se bude zvyšovat i v následujících letech (Tab. 11).

V roce 2014 se nejčastěji vyváželo do ostatních zemí EU¹⁸ (62 výrobců – každý pátý aktivní výrobce), z toho 13 výrobců do 10 %, 23 výrobců do 30 %, 18 výrobců do 50 % obrátu, 5 do 75 % a 1 do 99 % jejich celkového obrátu. Veškerou svou produkci vyvezly do těchto zemí 2 subjekty. Největší objem v ČR vyrobených biopotravin směřuje právě do ostatních zemí EU (14 %), do Rakouska (11 %) a Německa (10 %). Naopak nejmenší objem vyrobených biopotravin se dlouhodobě exportuje do Polska a následně do zemí mimo EU.

Z celkového obrátu výroby biopotravin v roce 2014 ve výši cca 2 202 mil. Kč se uplatnilo na českém trhu 1 296 mil. Kč, tj. 59 %. V roce 2013 se na českém trhu uplatnilo 1 075 mil. Kč, tj. 62 %. Do zahraničí vyvezli tedy čeští výrobci biopotraviny za přibližně 906 mil. Kč, což představuje zbývajících 41 % celkového obrátu výroby (v roce 2013 činil export 660 mil. a 38% podíl). Vývoz biopotravin z ČR tedy trvale roste a směřuje převážně do zemí EU, přičemž největší objem biopotravin (304 mil. Kč) byl vyvezen do ostatních zemí EU nesousedících s ČR a dále pak do Rakouska (232 mil. Kč) a Německa (228 mil. Kč).

Z výrobců vyváží více do zahraničí zejména společnosti: Sonnentor s. r. o. (Rakousko), RACIO, s. r. o., Lifefood Czech Republic, s. r. o. (Německo a ostatní země EU), dále pak Health

¹⁸ Ostatní země EU jsou všechny mimo země sousedící s ČR (tj. mimo SK, DE, AT a PL).

Link s. r. o. (ostatní země EU), Moravskoslezské cukrovary, a. s. (Rakousko), PRO-BIO, obchodní společnost s r.o. (SK, ostatní země EU, země mimo EU), FRUJO, a. s. (Německo a ostatní země EU).

Tab. 11 Uplatnění v ČR a struktura vývozu výrobců biopotravin (počet a obrat), 2014

Země ¹⁾	do 10%	<10 - 30%	<30 - 50%	<50 - 75%	<75 - 99%	100%	Celkem	Obrat	Podíl (%)	
								(tis. Kč)	2014	2013
ČR	3	5	21	31	33	192	285	1 295 551	58,8	62,0
Slovensko	22	14	3	3	0	1	43	81 603	3,7	5,5
Německo	4	29	15	1	1	2	52	228 491	10,4	8,5
Rakousko	6	3	1	2	2	3	17	232 158	10,5	9,7
Polsko	13	1	1	0	0	0	15	16 643	0,8	1,2
Ostatní EU	13	23	18	5	1	2	62	304 264	13,8	11,6
Mimo EU	5	6	1	1	0	0	13	43 082	2,0	1,7
Celkem								2 201 792	100	100

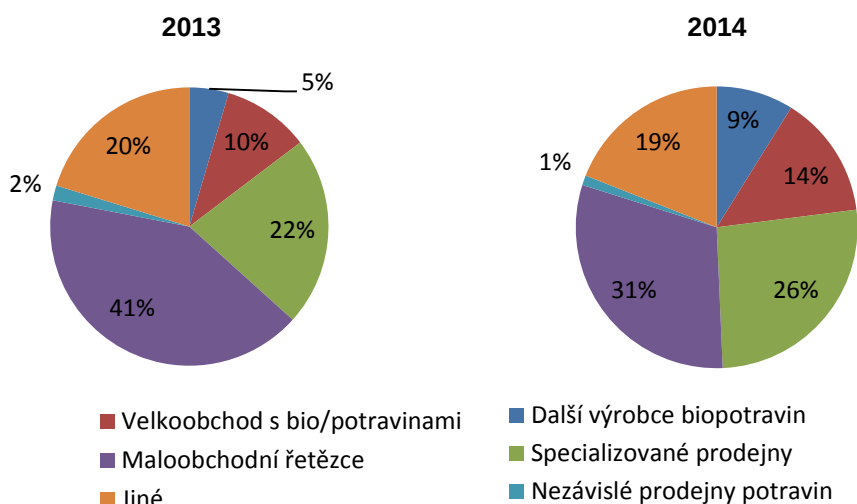
Pozn.: Ostatní EU (země EU mimo CZ, SK, DE, AT a PL); Mimo EU (země nacházející se mimo EU)

Zdroj: Statistické šetření ÚZEI 2014 a 2015

4.2.4 Způsob distribuce biopotravin uplatněný výrobci

K určení hlavních distribučních cest prodeje biopotravin a následnému stanovení celkové velikosti trhu (tj. objemu biopotravin nakoupenému konečnými spotřebiteli) bylo zjišťováno, prostřednictvím kterých odbytových cest realizovali prodej biopotravin na českém trhu v roce 2014 samotní výrobci a to v členění dle jednotlivých kategorií potravin.

Na českém trhu využívali výrobci k prodeji biopotravin nejčastěji maloobchodní řetězce (30,5 %), specializované prodejny (tj. prodejny zdravé výživy a biopotravin 26,3 %) a velkoobchody (14,1 %). Prodej přes nezávislé prodejny potravin činil 1,1 % a téměř 9 % vyrobených biopotravin směřovalo k dalšímu výrobcí (např. vyrobené mouky/směsi, med, koření/bylinky, oleje, cukr). Podíl ostatních distribučních cest zahrnujících přímý prodej, prodej přes lékárny či drogerie a gastronomii, meziročně mírně klesl z 20 na 19 % (viz Graf 9).

Graf 9 Podíl hlavních distribučních kanálů uplatňovaných výrobcí biopotravin, 2013 a 2014

Zdroj: Statistické šetření ÚZEI 2014 a 2015

Z celkového obrátu za prodej vyrobených biopotravin realizovaný v ČR mířilo cca 74 % přímo ke konečným spotřebitelům¹⁹ (tj. odhadem okolo 1 200 mil. Kč při uvažované průměrné 30% obchodní marži; nárůst o 97 mil. Kč proti roku 2013). Z tohoto objemu biopotraviny míří ke konečnému spotřebiteli nejčastěji prostřednictvím maloobchodních řetězců (41 %) a prodejen zdravé výživy (35 %). Podíl přímého prodeje byl obdobný jako v roce 2013 a činil 12 %, avšak meziročně došlo k navýšení podílu prodeje prostřednictvím e-shopů a to ze 4,5 na 6 %. Ostatní cesty jako lékárny, drogerie, gastronomie a nezávislé prodejny nepřesáhly podíl 2 % v rámci kategorie, tj. celkem tvořily cca 6 %.

Z detailní analýzy distribučních cest dále vyplývá, že maso a masné výrobky jsou nejčastěji prodávány přes maloobchody (43 %), zvýšení bylo zaznamenáno u přímého prodeje z 22 % v roce 2013 na 28 % v roce 2014. Ovoce a zelenina je kromě řetězců (38 %) prodávána výrazněji do specializovaných prodejen (22 %) a také velkoobchodů 15 %. Mléčné výrobky jsou prodávány převážně přímo do maloobchodních řetězců (72 %), 5 % směřuje do specializovaných prodejen a 11 % do velkoobchodu. Z důvodu zastoupení faremních zpracovatelů činil podíl přímého prodeje 5 %. Prodejny zdravé výživy dominují při prodeji olejů a tuků (58 %) a pekařských a cukrářských výrobků (57 %). Oleje a tuky jsou také často prodávány prostřednictvím internetu (7 %).

Nápoje zaznamenaly velkou změnu již v roce 2012, kdy převážil přímý prodej. Tento způsob distribuce zůstává nejčastějším (35 %) i v roce 2014 a jedná se zejména o prodej vína. Prostřednictvím maloobchodních řetězců a specializovaných prodejen je pak uplatňováno 26 % výroby.

Mlýnské a škrobárenské výrobky míří ve srovnatelném množství do specializovaných prodejen a následně k dalšímu výrobcí biopotravin (32 %). Ostatní zpracované výrobky nacházejí nejčastěji své uplatnění ve specializovaných prodejnách (39 %) a v maloobchodu (14 %).

¹⁹ Tj. po vyloučení obrátu prodeje směřujícího k dalšímu výrobcí biopotravin, překupníkovi či do velkoobchodu.

5 Distribuce biopotravin v ČR v roce 2014

Druhou významnou skupinou působící na trhu s biopotravinami jsou distributoři, neboli subjekty uvádějící biopotraviny nebo bioprodukty do oběhu včetně vývozu a dovozu bez jakéhokoli dalšího zpracování²⁰. Jedná se zejména o dovozce, regionální i celostátní distributory a velkoobchodníky.

5.1 Počet a struktura distributorů biopotravin

Počet všech registrovaných distributorů k 31. 12. 2014 vzrostl na 351 subjektů (resp. 381 provozoven), což představuje meziroční nárůst o 15 % (Tab. 12). Vzhledem k vývoji v předchozích letech lze konstatovat zpomalení nárůstu registrovaných distributorů, jelikož v roce 2012 byl zaznamenán meziroční nárůst 31 % a v roce 2013 již jen 16 %. V průběhu roku 2014 bylo nově registrováno 86 subjektů, naopak svoji činnost ukončilo 40 distributorů. Počet distributorů biopotravin s ukončenou či nově vytvořenou registrací shrnuje Tab. 13.

Tab. 12 Vývoj počtu registrovaných distributorů biopotravin, 2008–2014

Ukazatel	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet distributorů - celkem vč. provozoven	151	184	186	226	290	332	381
Počet distributorů - pouze subjekty	137	168	172	201	263	305	351
Meziroční změna - celkem (%)	58,9	21,9	1,1	21,5	28,3	14,5	14,8
Meziroční změna - pouze subjekty (%)	65,1	22,6	2,4	16,9	30,8	16,0	15,1

* Od roku 2006 není dle Zákona o EZ vyžadována registrace subjektů, které prodávají biopotraviny konečnému spotřebiteli ve spotřebitelském balení.

Zdroj: MZe (údaj k 31. 12. daného roku); zpracoval: ÚZEI

Tab. 13 Počet ukončených a nových registrací distributorů biopotravin, 2008–2014

Ukazatel	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet distributorů – pouze subjekty	137	168	172	201	263	305	351
Počet (% podíl) skončených distributorů	7 (8,4)	11 (8,0)	28 (16,7)	31 (18,0)	21 (10,4)	18 (6,8)	40 (13,1)
Počet (% podíl) nových distributorů	61 (44,5)	42 (25,0)	32 (18,6)	60 (29,9)	83 (31,6)	60 (19,7)	86 (24,5)

Zdroj: MZe (údaj k 31. 12. daného roku); zpracoval: ÚZEI

Na trhu s biopotravinami působí také velký počet subjektů zabývajících se maloobchodním prodejem (tj. maloobchodní řetězce, obchody zdravé výživy aj.). Odhadem se jedná téměř o 3 000 maloobchodních prodejen potravin, které se však dle zákona o EZ od roku 2006 nemusí registrovat. V současné době jsou biopotraviny nabízeny všemi nadnárodními maloobchodními řetězci s výjimkou některých českých družstevních prodejen působících pod značkou COOP, dalšími nezávislými prodejními sítěmi (např. Brněnka, Hruška) a prodejny (cca 200 prodejen) a několika stovkami prodejen zdravé výživy a biopotravin (cca 300 prodejen). Doslova boom zažívají farmářské obchody, které nabízejí regionální produkty včetně biopotravin, jako např. Náš grunt (27 poboček), Sklizeno (19 poboček), My food (5 poboček) nebo Dobrej špajz (2 pobočky). Dalším významným místem prodeje biopotravin se staly prodejny drogistického zboží. Zvláště pak drogistický řetězec dm drogerie, který měl v roce 2014 ze sledovaných maloobchodních řetězců zařazen v sortimentu nejvyšší počet biopotravin (739 položek především s dětskou a kojeneckou výživou), viz Tab. 14.

²⁰ Za zpracování je považováno i pouhé zabalení nebo označování biopotravin.

Tab. 14 Přehled maloobchodních řetězců působících v ČR s nabídkou biopotravin, 2014

Název MO	Formát	Vstup do ČR	Vlastník / mateřská společnost	Počet provozoven	Počet biopotravin v sortimentu	Vlastní značka biopotravin
Albert	Supermarket/hypermarket	1991	Ahold Tsjechie B.V. (Nizozemí) <i>součást skupiny Koninklijke Ahold N.V.</i>	228/56 ¹	130/230	Albert bio/Selský dvůr
Billa	Supermarket	1990	REWE Zentralfinanz eG (Německo)	199	137	Naše Bio
Globus	Hypermarket	1996	Globus Holding GmbH&Co. (Německo)	15	575	Alnatura ²
Kaufland	Hypermarket	1998	Kaufland Tschechien Warenhandel GmbH (Německo) – <i>součást skupiny Schwarz</i>	více než 120	231	-
Lidl	Diskontní prodejna	2003	Lidl & Schwarz-Gruppe	230	18	Biotrend
Penny	Diskontní prodejna	1997	REWE Beteiligungs-Holding International GmbH (Německo)	353	7	Biostyle
Tesco	Supermarket/hypermarket, expres prodejna, obchodní dům	1996	Tesco PLC (Velká Británie)	201	48/388	Tesco Organic/ Tesco Finest Organic
COOP	Supermarket, menší prodejny	xx (vznik 1994)	Svaz českých a moravských spotřebních družstev	cca 2 800	n. d.	-
DM drogerie	Drogistický řetězec	1992	dm drogerie markt GmbH (Rakousko)	220	739	Babylove, Alnatura, das gesunde Plus
Rossmann	Drogistický řetězec	1994	ROSSMANN Central Europe B.V. (Nizozemí)	121	193	EnerBio, BabyDream
Marks and Spencer	Specializovaný maloobchod	1996	M & S International Holdings Ltd. (U.K.)	cca 20	n.d.	n.d.

¹⁾ Údaj o počtu provozoven byl převzat ze Zprávy o trhu s biopotravinami v ČR v roce 2013

²⁾ Výrobky Alnatura jsou nabízeny jak v dm drogerii, tak také od roku 2012 v Globusu – nejde tedy o privátní značku.

Zdroj: Výroční zprávy daných společností; Green marketing - Cenový BIOmonitor

5.2 Distribuce biopotravin

V rámci dotazníku bylo snahou odpovědět zejména na následující otázky:

- Kolik je aktivních distributorů biopotravin?
- Jaký podíl tvoří bioprodukty/biopotraviny z dovozu?
- Jaký je celkový rozsah distribuce biopotravin v ČR (celkový obrat a obrat hlavních kategorií biopotravin)?
- Jaké distribuční kanály jsou distributory v ČR využívány pro prodej biopotravin?

5.2.1 Podíl distribuovaných bioproduktů a biopotravin z dovozu

Distributoři dovezli v roce 2014 biopotraviny za zhruba 379 mil. Kč, což činilo 54 % jejich celkového obratu prodeje (335 mil. Kč 74 % v roce 2013, 342 mil. Kč a 88 % v roce 2012). Z tohoto dovezeného objemu bylo 66 % biopotravin uplatněno na českém trhu, zboží za zbylých 128 mil. Kč bylo dále reexportováno. V tomto objemu však není zahrnut dovoz biopotravin samotnými maloobchodními řetězci, kdy objem jejich dovozu činil dalších zhruba 421 mil. Kč (pokles oproti 484 mil. Kč v roce 2013).

Opět byl sledován údaj o objemu dovozu také u subjektů registrovaných jako výrobce a současně distributor. Tito tzv. „mix“ distributoři dovezli v roce 2014 biopotraviny za 176 mil. Kč (tj. 26 % jejich celkového obratu), přičemž 47 % zboží zůstalo na českém trhu.

Do ČR mířily tradičně zejména hotové výrobky ze západní a jižní Evropy, nejčastěji Německa, Rakouska a Itálie. Dovážely se biopotraviny běžné denní spotřeby, významněji zejména dětské a kojenecké přesnídávky (ty tvořily více než třetinu celkové hodnoty dovozu do ČR), zpracované ovoce a zelenina a ovocné a zeleninové šťávy. Dále pak káva a čaj, kakao, čokoláda a cukrovinky, oleje a čerstvá zelenina a ovoce.

Mezi největší importéry²¹ patřily v roce 2014 stejné firmy jako v minulých letech jen v poněkud v jiném pořadí: Hipp Czech, s. r. o., HEALTH LINK, s. r. o., Štěrbá Marek, Ing., bio nebio s. r. o., PRO-BIO obchodní společnost s r. o. a SOLEX AGRO, s. r. o. Na dovozech se značně podílí sami maloobchodníci. Více než polovinu svého sortimentu biopotravin dováží Lidl (značka „Biotrend“), dm drogerie (výrobky značky Alnatura) a Marks and Spencer. Naopak nižší než 15% podíl biopotravin z dovozu na svém sortimentu uvádí Kaufland a Billa. U ostatních maloobchodních řetězců se podíl dovozu pohybuje v rozmezí mezi 20 až 50 %.

5.2.2 Rozsah distribuce biopotravin

Celkový obrat registrovaných distributorů dosáhl v roce 2014 ve velkoobchodních cenách 697,5 mil. Kč (odhadem cca 453 mil. Kč v roce 2013). V tomto obratu však není zahrnut objem distribuce tzv. „mix“ subjektů²² (cca 118 mil. Kč), avšak v letošním roce byl zahrnut také obrat mlékárenských družstev.

²¹ Mezi importéry jsou uvedeny i společnosti, které realizují souběžně výrobu i distribuci biopotravin a jejichž obraty jsou zahrnuty již v rámci výrobců biopotravin.

²² Tzv. „mix“ subjekty představují společnosti realizující jak distribuci biopotravin jiných dodavatelů, tak souběžně výrobu vlastních výrobků a jejich celkový obrat je započítán mezi obrat výrobců. Patří sem např. oba největší velkoobchody biopotravin (Country Life s. r. o. a PRO-BIO, obchodní společnost s r. o.).

Z pohledu rozsahu distribuce (tj. obratu za biopotravinu) zůstala stejně jako v minulých letech nejrozšířenější kategorie od 100 tis. do 500 tis. Kč. Na druhé místo se vrátila kategorie od 500 tis. až 1 mil. Kč a společně zahrnují více než 40 % všech distributorů. Následovaly kategorie 1 až 2 mil. Kč a 2 až 5 mil. Kč a na pátém místě se umístila kategorie 5 až 10 mil. Kč. Z údajů vyplývá, že u 80,2 % distributorů obrat za biopotravinu nepřekročil hranici 5 mil. Kč.

Při srovnání výše obratu dominovala jednoznačně kategorie podniků s obratem nad 100 mil. Kč, kdy pouhé 2 firmy realizovaly více než 34 % z celkového finančního objemu distribuce biopotravin v ČR (v roce 2013 to byla jedna firma v této kategorii s 39% podílem), viz Tab. 15.

Tab. 15 Struktura distributorů dle velikosti obratu za biopotravinu, 2014

Kategorie dle obratu za biopotravinu	Distributoři biopotravin			Obrat za prodej biopotravin		
	2013 (počet)	2014		2013 (tis. Kč)	2014	
		(počet)	(%)		(tis. Kč)	(%)
do 100 tis.	20	12	9,2	1 015	505	0,1
< 100 tis. až 500 tis.	23	37	28,2	5 041	9 746	1,4
< 500 tis. až 1 mil.	9	20	15,3	5 953	13 343	1,9
< 1 mil. až 2 mil.	10	19	14,5	14 329	26 326	3,8
< 2 mil. až 5 mil.	16	17	13,0	46 512	58 895	8,4
< 5 mil. až 10 mil.	6	14	10,7	39 609	99 850	14,3
< 10 mil. až 20 mil.	2	5	3,8	31 850	54 979	7,9
< 20 mil. až 50 mil.	1	3	2,3	32 903	93 955	13,5
< 50 mil. až 75 mil.	0	2	1,5	0	100 000	14,3
< 75 mil. až 100 mil.	1	0	0	97 602	0	0
nad 100 mil.	1	2	1,5	178 500	239 931	34,4
Celkem	89	131	100,0	453 315	697 530	100,0

Zdroj: Statistické šetření ÚZEI 2014 a 2015

Z pohledu významu obchodování s biopotravinami je z údajů patrné, že se distribucí zabývají jak specialisté, tj. obchodníci s více jak 75% podílem biopotravin na jejich obratu (15 % subjektů), tak obchodníci, kteří mají biopotravinu pouze jako doplňkové zboží ve své nabídce, tj. 59 % subjektů uvedlo, že prodej biopotravin u nich tvoří méně než 10 % jejich celkového obratu (Tab. 16). Podíl společností, které nabízejí biopotravinu jen jako doplňkový sortiment zahrnující pouze několik vybraných bio položek, meziročně opět vzrostl. V roce 2014 tyto podniky uvedly na trh přes 29,1 % distribuovaných biopotravin (po vyloučení obratu dominantní společnosti Hipp Czech s. r. o. až 36,5 % celkového obratu prodeje). Více než 42 % obratu realizovaly podniky s podílem biopotravin mezi 75 až 99 % jejich celkového obratu, ovšem po vyloučení jednoho dominantního distributora klesá podíl na 28,3 % a nejdominantnější kategorií jsou podniky s podílem biopotravin 1 až 10 % na celkovém obratu.

Tab. 16 Struktura distributorů dle podílu obrátu za biopotraviny na celkovém obrátu, 2014

Kategorie dle podílu biopotravin na celkovém obrátu	Distributoři biopotravin			Obrat za prodej biopotravin			
	2013 (počet)	2014		2013 (tis. Kč)	2014		
		(počet)	(%)		(tis. Kč)	(%)	(%) ¹⁾
do 1 %	28	24	18,3	22 401	32 661	4,7	5,9
< 1 až 10 %	29	53	40,5	70 931	170 546	24,4	30,6
< 10 až 30 %	6	17	13,0	7 762	47 969	6,9	8,6
< 30 až 50 %	6	9	6,9	14 149	32 603	4,7	5,8
< 50 až 75 %	5	8	6,1	114 202	39 845	5,7	7,1
< 75 až 99 %	6	7	5,3	184 518	297 727	42,7	28,3
< 99 až 100 %	7	13	9,9	38 839	76 179	10,9	13,7
Celkem	87²⁾	131	100,0	452 803	697 530	100,0	100,0

¹⁾ Struktura distributorů bez obrátu společnosti Hipp Czech s. r. o.

²⁾ Počet distributorů neodpovídá celkovému počtu 89, jelikož 2 distributoři neuvedli výši podílu obrátu za biopotraviny.

Zdroj: Statistické šetření ÚZEI 2014 a 2015

K největším distributorům z pohledu obrátu za prodej biopotravin patřila v roce 2014 opět jednoznačně společnost Hipp Czech s. r. o., následovaná společnostmi SOLEX AGRO s. r. o., MAKRO Cash & Carry ČR s. r. o., Družstvo ČESKÉ BIOMLÉKO, bio nebio s.r.o. a BIOOBCHOD.CZ, s. r. o. Pokud je uvažován prodej pouze na českém trhu (bez obrátu exportovaného zboží), pak mezi největší distributory v roce 2014 patřily všechny výše uvedené společnosti s výjimkou společností Družstvo ČESKÉ BIOMLÉKO a BIOOBCHOD.CZ, s. r. o., které se orientují zejména na zahraniční trhy.

Do kategorie významných distributorů patří samozřejmě také společnosti PRO-BIO, obchodní společnost s r. o. a Country Life s. r. o., jejichž obrat je však již zahrnut v obrátu výrobců biopotravin. Podobně by sem patřily i centrály maloobchodních řetězců, příp. společnost dm drogerie markt s. r. o., které zásobují své prodejny. Obrat těchto společností je již zahrnut v obrátu jejich dodavatelů (tj. výrobců a distributorů).

5.2.3 Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obrátu distribuce

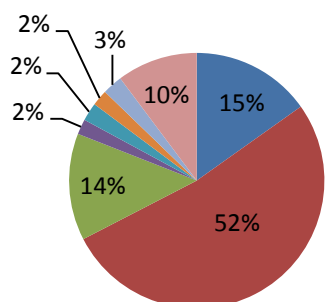
Kromě informace o celkovém obrátu za biopotraviny byl u respondentů zjišťován také podíl hlavních kategorií potravin na zobchodovaném obrátu²³. Dle zjištěných údajů patří mezi hlavní distribuované kategorie trvale „Ostatní zpracované potraviny“, jejichž podíl v roce 2014 opět mírně poklesl na 45 % celkového obrátu distributorů (47% podíl v roce 2013). Přičemž 46 % této kategorie tvoří prodej hotových pokrmů (včetně dětských výživ), a to díky dominantnímu postavení společnosti Hipp Czech, s. r. o. Na druhém místě je stejně jako v minulých letech „Ovoce a zelenina“ (16% podíl), následovaná kategorií „Mléko a mléčné výrobky“ (15% podíl). Za nárůstem podílu této kategorie stojí zahrnutí obrátů odbytových organizací zajišťujících odbyt mléka k dalšímu výrobcí. Podíl kategorie „Mlýnské a škrobářské výrobky“ zůstal stejný jako v minulém roce, kdy činil téměř 9 % z celkového obrátu distributorů.

Po vyloučení obrátu dominantní společnosti Hipp Czech, s. r. o. jsou i nadále hlavními obchodovanými biopotravinami tři výše zmíněné kategorie, avšak s jiným procentním podílem (viz Graf 10). Nejvíce obchodovanou zůstává s 31% podílem kategorie „Ostatní zpracované potraviny“, následovaná „Ovocem a zeleninou“ (20 %) a „Mléčnými výrobky“ (19 %).

²³ Struktura hlavních kategorií biopotravin vychází z mezinárodní klasifikace výrobků CPA, viz příloha č. 1.

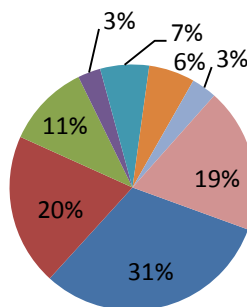

2013

■ Ostatní
■ Maso a masné výrobky
■ Pekařské výrobky
■ Mléčné výrobky

2014

■ Ovoce a zelenina
■ Mlýnské, škrobářenské výrobky
■ Nápoje
■ Oleje a tuky

Graf 10 Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obrátu distribuce, 2013 a 2014

Pozn.: struktura hlavních kategorií potravin po vyloučení obrátu společnosti Hipp Czech, s.r.o.

Zdroj: Statistické šetření ÚZEI 2014 a 2015

5.2.4 Uplatnění distribuovaných biopotravin na trhu

Většina distributorů uplatňuje svůj sortiment na českém trhu, tj. 119 z celkem 131 distributorů, 12 zbývajících prodává biopotraviny výhradně mimo ČR. Minimálně 75 % sortimentu prodalo na českém trhu 60 % distributorů (tj. 79 z celkového počtu 131). Ačkoliv největším odbytištěm mezi distributory je přirozeně český trh, významná část obchodovaných biopotravin byla také dále exportována mimo ČR, přičemž k nárůstu exportu dochází v absolutním i procentním vyjádření. Podíl exportovaných biopotravin v letech 2012 a 2013 činil cca 30 %, v roce 2014 vzrostl podíl na 37,5 %. Zvýšení tohoto podílu však lze do značné míry odůvodnit změnou metodiky, kdy byly do šetření zahrnuty i subjekty specializující se na export základních surovin. Celkem tedy skončilo na českém trhu 62,5 % objemu distribuovaných biopotravin v celkové hodnotě 436 mil. Kč (v roce 2013 šlo o 70 % objemu a 319 mil. Kč), viz Tab. 17.

Další zemí, kde distributoři nejčastěji uváděli do oběhu své biopotraviny, bylo Německo, kde se uplatnilo cca 43 % z celkového objemu exportovaných biopotravin. Druhý největší objem biopotravin byl exportován do ostatních států EU, kam mířilo přes 10 % obrátu představující 73 mil. Kč. Velký objem biopotravin směřuje i na Slovensko, kam 11 distributorů vyvezlo biopotraviny za téměř 67 mil. Kč.

Tab. 17 Uplatnění v ČR a struktura vývozu distributorů biopotravin (počet a obrat), 2014

Země	do 10%	<10 - 30%	<30 - 50%	<50 - 75%	<75 - 99%	100%	Celkem	Obrat (tis. Kč)	Podíl (%)	
									2013	2014
ČR	0	2	14	23	7	72	118	436 125	70,4	62,5
Slovensko	1	6	3	1	0	0	11	66 769	1,6	9,6
Německo	1	13	15	5	0	6	40	111 659	8,8	16,0
Rakousko	0	3	0	0	0	0	3	502	2,1	0,1
Polsko	1	2	0	0	0	1	4	906	2,7	0,1
Ostatní EU	1	15	13	5	0	2	36	73 004	14,3	10,5
Mimo EU	0	2	0	0	0	2	4	8 565	0,1	1,2
Celkem								697 530	100,0	100,0

Pozn.: Ostatní EU (země mimo CZ, SK, DE, AT a PL); Mimo EU (země nacházející se mimo EU)

Zdroj: Statistické šetření ÚZEI 2014 a 2015

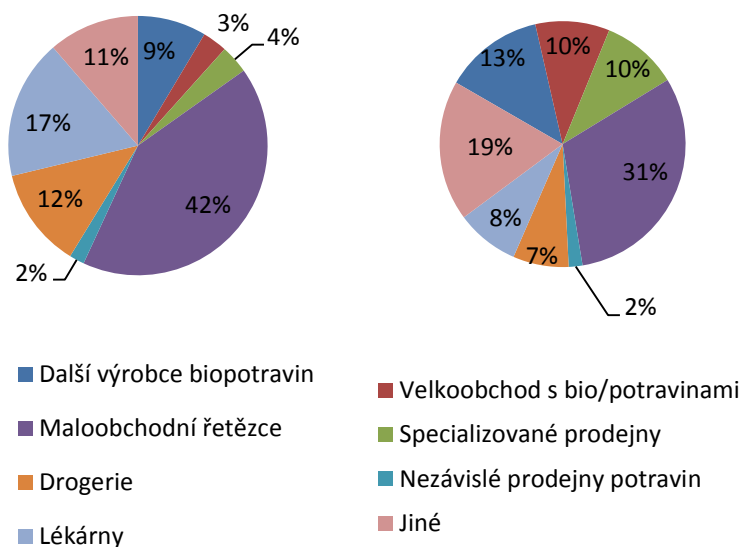
5.2.5 Způsob distribuce biopotravin uplatněný distributory

Stejně jako u výrobců, byly i u distributorů zkoumány distribuční cesty při prodeji hlavních kategorií biopotravin v ČR. Z celkového obrátu distributorů ve výši 436 mil. Kč mířilo ke konečným spotřebitelům 72 % produkce (315 mil. Kč), což při uvažované průměrné 30% obchodní marži představuje cca 409 mil. Kč (tj. nárůst o 14 % proti 358 mil. Kč v roce 2013).

K prodeji biopotravin na českém trhu distributoři nejčastěji využívali maloobchodní řetězce (31 %), jiné distribuční cesty (19 %) a další výrobce biopotravin (13 %). Kategorie jiné zahrnuje prodej přes prostředníky, přímý prodej a prodej přes gastronomická zařízení, viz graf 11. Struktura hlavních distribučních kanálů byla v porovnání s rokem 2013 výrazně odlišná, neboť trvale dochází k poklesu prodeje prostřednictvím maloobchodních řetězců a lékáren ve prospěch prodeje prostřednictvím specializovaných prodejen a prodejem přes jiné distribuční kanály (přímý prodej, e-shop).

2013

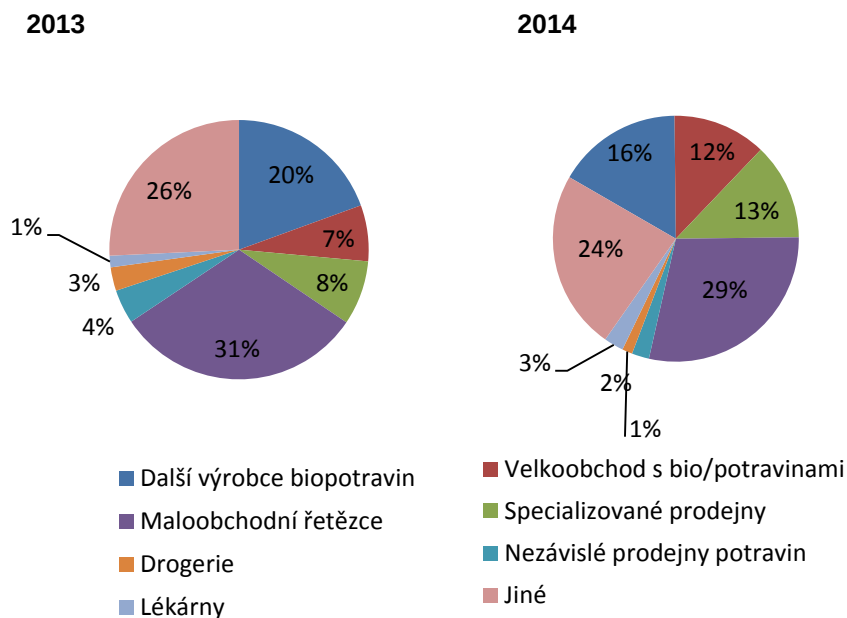
2014

Graf 11 Podíl hlavních distribučních kanálů uplatněných distributory biopotravin, 2013 a 2014

Zdroj: Statistické šetření ÚZEI 2014 a 2015

Struktura distribučních cest je významně ovlivněna obratem společnosti Hipp Czech, s. r. o. Po vyloučení obratu této společnosti dostaneme mírně rozdílnou a vyrovnanější strukturu distribuce, kdy vzrůstá význam prodeje přes jiné typy odbytu, kam patří přímý prodej či gastronomie, a to na úkor lékáren, drogerií i maloobchodních řetězců (viz Graf 12). Podobně vzrůstá i podíl prodeje přes velkoobchody a prodej dalším výrobcům biopotravin.

Graf 12 Podíl hlavních distribučních kanálů po vyloučení Hipp Czech, s. r. o. 2013 a 2014

Zdroj: Statistické šetření ÚZEI 2014 a 2015

Z detailní analýzy distribučních cest dále vyplývá, že velmi oblíbenou cestou je forma přímého prodeje, který byl v roce 2014 využit k prodeji všech kategorií potravin (s výjimkou kategorie oleje a tuky). Prostřednictvím maloobchodních prodejen byla prodána více než polovina distribuovaného objemu ovoce a zeleniny, dvě pětiny výrobků spadající do kategorie mlýnské a škrobářské výroby a třetina výrobků spadajících do kategorie ostatních zpracovaných potravin. Nejrozmanitější je uplatnění pekařských a cukrářských výrobků, které jsou v podobném objemu (okolo 10 %) distribuovány přes velkoobchody, další výrobce potravin, formou přímého prodeje i prostřednictvím specializovaných prodejen a 19 % pak připadá do maloobchodu a 26 % do gastronomie. Prostřednictvím drogerií jsou distribuovány potraviny z kategorie ostatní zpracované potraviny, které se na trhu uplatňují také prostřednictvím lékáren, jedná se zejména o hotové výrobky typu dětských výživ. Značně nevyrovnaná je situace u olejů a tuků, kdy je 76 % z distribuovaného obratu uplatněno prostřednictvím maloobchodu.

6 Dovoz biopotravin ze třetích zemí

Dovoz biopotravin ze třetích zemí upravuje nařízení Komise (ES) č. 1235/2008 ze dne 8. prosince 2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007, pokud jde o opatření pro dovoz ekologických produktů ze třetích zemí, ve znění pozdějších předpisů. Toto nařízení stanovuje specifická pravidla pro dovoz biopotravin ze třetích zemí, zejména průběžně aktualizovaný seznam uznaných třetích zemí a seznam uznaných kontrolních subjektů, které ověřují soulad s pravidly ekologické produkce a jimiž kontrolované bioprodukty doprovázené příslušnou dokumentací lze do ČR dovážet. Nařízení dále k 1. červenci 2014 zrušilo institut vydávání dovozních zmocnění pro individuální dovážené zásilky – nadále je tedy možné dovážet ze třetích zemí pouze produkty pod režimem shody nebo rovnocennosti. Dovoz v rámci režimu shody, tedy tzv. dovoz vyhovujících produktů, nicméně v praxi realizován není.

Dovoz vyhovujících produktů (článek 32 nařízení Rady (ES) č. 834/2007)

Produkt dovezený ze třetí země může být uveden na trh Společenství jako ekologický produkt, pokud:

- a) produkt splňuje ustanovení hlavy II (cíle a zásady ekologické produkce), hlavy III (pravidla produkce) a hlavy IV (pravidla pro označování) a prováděcí pravidla vztahující se na jeho produkci přijatá podle nařízení Rady (ES) č. 834/2007;
- b) všechny hospodářské subjekty včetně vývozců podléhají kontrole ze strany kontrolního orgánu nebo kontrolního subjektu uznaného Komisí;
- c) dotyčné hospodářské subjekty jsou kdykoli schopny poskytnout dovozcům či vnitrostátním orgánům osvědčení umožňující určit hospodářský subjekt, který provedl poslední operaci a ověřit soulad tohoto hospodářského subjektu s písmeny a) a b), a je vydáno kontrolním orgánem nebo kontrolním subjektem podle písmene b).

Dovoz produktů poskytujících rovnocenné záruky (článek 33 nařízení Rady (ES) č. 834/2007)

1. Produkt dovezený ze třetí země může být rovněž uveden na trh Společenství jako ekologický, pokud:
 - a) produkt byl získán v souladu s pravidly produkce, jež jsou rovnocenné pravidlům uvedeným v hlavách III a IV;
 - b) hospodářské subjekty podléhají kontrolním opatřením s účinností rovnocennou opatřením uvedeným v hlavě V (pravidla pro kontroly) a tato opatření jsou používána nepřetržitě a účinně;
 - c) hospodářské subjekty podrobily své činnosti ve všech fázích produkce, přípravy a distribuce ve třetí zemi kontrolnímu systému nebo kontrolnímu orgánu či kontrolnímu subjektu;
 - d) na produkt se vztahuje potvrzení o kontrole vydané příslušnými orgány, podle které produkt splňuje podmínky stanovené v tomto odstavci.

Originál potvrzení uvedeného v tomto odstavci doprovází zboží do zařízení prvního příjemce, dovozce je poté povinen toto osvědčení uchovávat k dispozici pro kontrolní orgány nebo kontrolní subjekty přinejmenším po dobu dvou let.

2. Komise může uznat třetí země, jejichž systém produkce je v souladu se zásadami a pravidly produkce, jež jsou rovnocenná zásadám a pravidlům stanoveným v hlavách II, III a IV, a jejichž kontrolní opatření mají rovnocennou účinnost jako opatření stanovená v hlavě

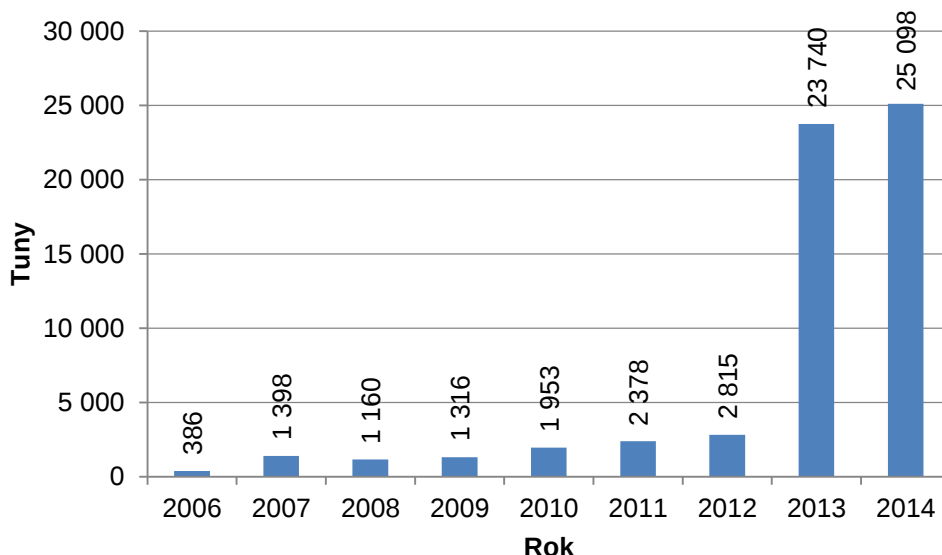
V a sestaví seznam těchto zemí. Hodnocení rovnocennosti zohlední pokyny GAC/GL 32 Codexu Alimentarius.

3. Pokud jde o produkty, jež nejsou dováženy podle článku 32 a nejsou dováženy ze třetí země uznané podle odstavce 2 tohoto článku, může Komise uznat kontrolní orgány a kontrolní subjekty, včetně kontrolních orgánů a kontrolních subjektů, jež jsou způsobilé k provádění kontrol a vystavování potvrzení v třetích zemích pro účely odstavce 1 a sestaví seznam těchto kontrolních orgánů a kontrolních subjektů. Hodnocení rovnocennosti zohlední pokyny CAC/GL 32 Codexu Alimentarius.

Komise posoudí každou žádost o uznání podanou kontrolním orgánem či kontrolním subjektem ve třetí zemi.²⁴

V této kapitole je zpracována statistika dovozů biopotravin v ČR ze třetích zemí v letech 2006 až 2014 na základě dat od kontrolních organizací a zahrnuje dovozy uskutečněné jak na základě dovozního zmocnění, tak i dovozy bez dovozního zmocnění (tj. podle článku 32 a 33). Cílem je ukázat celkový vývoj objemu dovozů, ale i vývoj v jednotlivých kategoriích biopotravin dle třídění CPA²⁵ a také detailní informace o dovozu biopotravin typických pro jednotlivé státy.

Objem dovozu biopotravin do České republiky ze třetích zemí, po vyloučení extrémního roku 2007, každoročně narůstá (viz Graf 13). Skokový nárůst dovozů v roce 2013 (téměř devítinásobné navýšení oproti roku 2012) byl zapříčiněn novými dovozy pšenice a řepky z Moldávie (celkem 12,03 tis. tun), které se v předchozích letech nedovážely. V roce 2014 bylo do ČR dovezeno cca 25 098 tun biopotravin z 31 států mimo EU, což představuje v porovnání s rokem 2013 (23 740 tun z 24 států) nárůst o 5,7 %.

Graf 13 Vývoj dovozu biopotravin ze třetích zemí v letech 2006–2014 (v tunách)

Zdroj: Kontrolní organizace (ABCERT, Biokont, KEZ); zpracoval: ÚZEI

²⁴ Úplné znění nařízení Komise (ES) č. 1235/2008 spolu s dalšími právními předpisy vztahujícími se k EZ a produkci biopotravin lze nalézt na: http://eagri.cz/public/web/file/262824/Pravni_predpisy_EZ_10_9.pdf

²⁵ Standardní klasifikace produkce používaná v rámci Evropské unie.

Mezi třetí země, odkud jsou dováženy biopotraviny každoročně od roku 2006, patří Čína, Egypt, Japonsko, Jihoafrická republika, Kanada, Peru, příp. Mexiko (bez dovozu v roce 2008). V důsledku vstupu do EU již v roce 2014 nebyl sledován dovoz biopotravin z Chorvatska. Od roku 2007 přibyl dovoz z Turecka, Ukrajiny a USA; od roku 2008 ze Srí Lanky. V roce 2011 vzrostl počet o další 3 země, a to Albánii, Ázerbájdžán a Bělorusko, v roce 2012 pak o Spojené arabské emiráty s třtinovým cukrem. V roce 2013 se uskutečnily také dovozy z Austrálie, Iránu, Moldávie, Salvadoru, Švýcarska a bylo opět dovezeno po roční pauze i zboží z Indie.

V roce 2014 byly zaznamenány četné změny. Zcela nově se uskutečnily dovozy z Kolumbie a Thajska, dále byl obnoven dovoz zboží z Argentiny, Spojených arabských emirátů a Chile (naposledy v roce 2009). Nově byly z Argentiny a Chile dovezeny potravinové doplňky. Dovozy se naopak neuskutečnily z Albánie, Iránu a Moldávie. Právě z Moldávie byl uskutečněn největší dovoz v roce 2013, kdy bylo dovezeno celkem 19 275 tun bioproduktů, a to převážně pšenice a řepky.

Z některých států byly uskutečněny v minulých letech pouze jednorázové dovozy. Jsou to například Arménie s dovozem ovocné šťávy v roce 2009 a Brazílie s dovozem 20 tun třtinového cukru v roce 2008. V následující tabulce (Tab. 18) je uveden vývoj objemu dovozu podle jednotlivých let a států. Typické biopotraviny dovezené z jednotlivých států v roce 2014 jsou specifikovány v Tab. 19.

Tab. 18 Vývoj objemu dovozu biopotravin ze třetích zemí v letech 2006–2014 (v tunách)

Země	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Celkem
Albánie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	82,8	21,2	80,4	0,0	184,4
Argentina	0,0	0,0	0,0	17,8	0,0	0,0	0,0	0,0	10,0	27,8
Arménie	0,0	0,0	0,0	12,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	12,1
Austrálie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2
Ázerbájdžán	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	59,6	1 555,5	0,0	19,1	1 634,2
Bělorusko	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	60,0	20,0	40,0	20,0	140,0
Bosna a Hercegovina	0,0	3,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0	5,8
Brazílie	0,0	0,0	20,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	20,2
Čína	14,4	652,2	354,5	267,8	369,0	384,7	272,6	72,7	253,4	2 641,3
Egypt	1,2	19,7	24,4	6,1	0,8	16,6	5,3	22,0	58,1	154,1
Ekvádor	0,0	0,0	0,0	3,5	8,6	0,0	1,2	0,7	2,7	16,7
Filipíny	0,0	0,0	10,9	2,2	0,0	5,5	8,2	66,0	12 540,7	12633,4
Francie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	1,0
Chile	242,6	5,9	9,3	2,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	260,3
Chorvatsko	16,9	21,1	116,1	148,2	74,1	141,4	174,1	202,9	0,0	894,7
Indie	0,0	0,0	0,0	5,4	6,4	8,2	0,0	110,1	283,4	413,5
Indonésie	0,0	0,0	0,0	0,0	8,6	21,5	5,7	8,2	720,5	764,4
Irán	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,9	0,0	4,9
Japonsko	21,0	15,5	28,1	15,3	19,8	22,5	13,9	20,2	33,1	189,3
JAR	4,5	6,9	16,1	14,7	23,5	5,8	3,7	6,6	6,0	87,8
Kanada	15,4	30,2	26,0	24,0	41,5	32,9	15,6	81,1	53,6	320,3
Kolumbie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2
Kosovo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	10,8	10,8
Mexiko	0,7	2,1	0,0	5,0	4,0	7,2	40,0	40,0	1,0	100,0
Moldávie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	19 275,0	0,0	19 275
Nový Zéland	52,0	0,2	0,6	0,0	0,0	20,1	0,1	3,2	1,7	77,9
Paraguay	15,1	42,0	0,0	0,0	0,0	40,0	20,0	0,0	19,8	136,9
Peru	1,9	3,1	2,5	1,5	95,5	113,2	2,7	14,7	65,6	300,6
Salvador	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8	0,8	1,6
Spojené Arabské Emiráty	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	22,5	0,0	0,8	23,3
Srbsko	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	14,5	5,5	0,0	0,0	21,0
Srí Lanka	0,0	0,0	0,7	19,1	13,8	23,3	7,8	0,0	556,8	621,5
Švýcarsko	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,7	2,0	6,7
Tchaj-wan	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2	0,1	0,7
Thajsko	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	400,0	400,0
Turecko	0,0	114,2	93,4	113,7	188,0	207,1	232,4	270,4	130,0	1 349,1
Ukrajina	0,0	481,8	453,0	621,5	1 061,1	1 003,4	225,7	3 415,1	9 902,4	17164,1
USA	0,0	2,7	4,4	0,6	20,7	0,7	0,4	0,1	2,2	31,7
Celkem	385,7	1 401,4	1 160,0	1 281,7	1 935,6	2 271,1	2 653,9	23 739,9	25 098,0	59927,3
Celkem zemí	11	15	15	20	16	22	23	24	31	x

Zdroj: Kontrolní organizace (ABCERT, Biokont, KEZ); zpracoval: ÚZEI 2015

Tab. 19 Typické biopotraviny dovážené ze třetích zemí v roce 2014

Vybrané země	Typické biopotraviny
Argentina	chia semínka
Ázerbájdžán	granátová šťáva
Bělorusko	borůvky mražené
Bosna a Hercegovina	brusnice borůvka
Čína	řasa, pohanka, mungo, čaj, zelený ječmen
Egypt	heřmánek
Ekvádor	čokoláda
Filipíny	kokosový olej
Chile	maqui berry
Indie	mango, koření
Indonésie	kakao, kokosový cukr, kešu ořechy
Japonsko	škrob, sójová pasta, čaj
JAR	čaj
Kanada	brusinky, javorový sirup
Kolumbie	acai
Kosovo	heřmánek, medvědí česnek
Mexiko	inulin
Nový Zéland	mladý ječmen
Paraguay	melasa
Peru	mangové pyré, olivy, kakaová hmota, maca prášek
Salvador	noni dřeň
Spojené arabské emiráty	mladá pšenice
Srí Lanka	kokos, kokosový olej, banány, mangostan, ananas
Švýcarsko	jablečné keksy
Tchaj-wan	řasa
Thajsko	kokos, pomelo, mangostan, papája, durian
Turecko	bulgur, cizrna, červená čočka
Ukrajina	borůvky, brusinky, šípky, ostružiny
USA	mladý ječmen

Zdroj: Kontrolní organizace (ABCERT, Biokont, KEZ); zpracoval: ÚZEI 2015

Jak již bylo zmíněno výše, v roce 2014 byly biopotraviny dovezeny z 31 států. Z grafů níže je zřejmé nerovnoměrné rozdělení množství importovaných biopotravin mezi jednotlivé státy (Graf 14). V roce 2013 bylo z důvodu dovozu velkého množství pšenice a řepky uskutečněno 82 % všech importů z Moldávie. Pro statistické účely této zprávy byla Moldávie z následujícího grafu vyřazena, aby nedošlo k přílišnému zkreslení srovnávaných dat. Graf proto zahrnuje pouze 23 států mimo EU, ze kterých byly v roce 2013 biopotraviny do ČR dovezeny. Největším objemem je zastoupeno sušené a mražené ovoce z Ukrajiny (77 %). Objem v rozsahu 2 až 10 % byl dovezen z Chorvatska, Turecka a Indie (tj. od 110 do 270 tun). Zbývajících 19 států²⁶ dovezlo zbylých 10,5 %, tj. 466 tun biopotravin.

V roce 2014 byla polovina všech dovozů (12 541 tun) uskutečněna z Filipín, přičemž dovozním artiklem byl výhradně kokosový olej. Druhým největším dovozcem byla Ukrajina (39 % všech dovozů), ze které bylo dovezeno převážně mražené a jinak zpracované ovoce (borůvky, brusinky, šípky a ostružiny). Následoval dovoz z Indonésie (3 %) a Srí Lanky (2 %) a pouhých 6 %

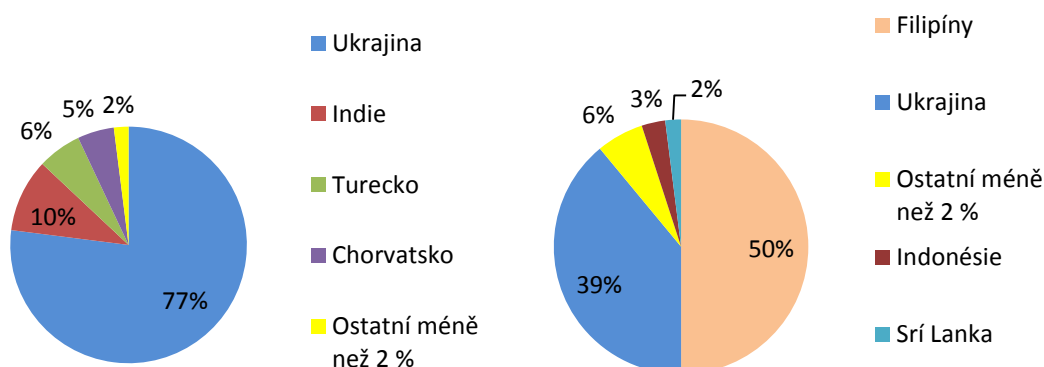
²⁶ Ostatní státy s podílem menším než 2 % na celkovém dovozu (2013): Kanada, Albánie, Čína, Filipíny, Mexiko, Bělorusko, Egypt, Japonsko, Peru, Indonésie, Jihoafrická republika, Irán, Švýcarsko, Nový Zéland, Salvador, Ekvádor, Tchaj-wan, Austrálie a USA.

objemu dovozu se dělilo mezi zbylých 27 států²⁷, přičemž tyto jednotlivé dovozy nepřekročily 2 % celkového dovozu.

2013

2014

Graf 14 Objem dovozu biopotravin ze třetích zemí v letech 2013 a 2014

Zdroj: Kontrolní organizace (ABCERT, Biokont, KEZ); zpracoval: ÚZEI 2015

Pozn. V roce 2013 nebyla zahrnuta Moldávie, graf zahrnuje pouze 23 států mimo EU, ze kterých byly v roce 2013 biopotraviny do ČR dovezeny.

Rozdělení importovaných biopotravin podle klasifikace výrobků (CPA) v letech 2007–2014 uvádí tabulka 20. Nově bylo v roce 2014 nejvíce biopotravin dovezeno v kategorii „Rostlinné a živočišné oleje a tuky“, a to díky již výše zmíněným vysokým dovozům kokosového oleje z Filipín (12,5 tis. tun, tj. 50 % dovozu všech biopotravin). Dovoz olejů a tuků vzrůstal až do roku 2011, v roce 2012 byl zaznamenán mírný pokles, který byl v roce 2013 nahrazen prudkým nárůstem, kdy bylo dovezeno 66 tun kokosového oleje z Filipín. V předchozích letech byly oleje dováženy především z Filipín, Srí Lanky a Indie (kokosový olej). Srbsko bylo v roce 2012 dovozcem olejů vyrobených z konopí, dýně, vlašských ořechů a ze semen granátového jablka.

Druhý největší objem dovozů byl uskutečněn stejně jako v předchozím roce v kategorii „Zpracované a konzervované ovoce a zelenina“, do které patří ovocné a zeleninové šťávy a ostatní zpracovaná a konzervovaná zelenina a ovoce včetně ořechů. Podíl ovocných a zeleninových šťáv na této kategorii činil pouze 0,2 %. Hlavní dovozní artikl představovalo zmražené a sušené ovoce. Společně tvořily kategorie oleje a tuky a zpracované ovoce a zelenina z hlediska objemu přes 90 % dovozů biopotravin.

Kategorie „Ostatní potravinářské výrobky“ zahrnuje podkategorii cukr; kakao, čokoládu a cukrovinky; kávu a čaj; koření a aromatické výtažky; hotové pokrmy a ostatní potravinářské výrobky. Dovoz zboží z této kategorie narůstal od roku 2006 až do roku 2011 (z 83 na 238 tun). Po poklesu dovozů v letech 2012 a 2013 (178 tun), došlo v roce 2014 k nárůstu dovozu na úroveň 1 055 tun (tj. 5x více než v roce 2013). Nejvíce dovozů biopotravin se z kategorie „kakao, čokoláda a cukrovinky“ v roce 2014 uskutečnilo z Indonésie, ze které bylo dovezeno téměř 634 tun kakaa. Následovalo Peru, které je tradičním dovozcem čokolády, Švýcarsko s dovozem jablečných keksů a Ekvádor (čokoláda

²⁷ Ostatní státy s podílem menším než 2 % na celkovém dovozu (2014): Argentina, Austrálie, Ázerbájdžán, Bělorusko, Bosna a Hercegovina, Čína, Egypt, Ekvádor, Francie, Chile, Indie, Japonsko, JAR, Kanada, Kolumbie, Kosovo, Mexiko, Nový Zéland, Paraguay, Peru, Salvador, Spojené arabské emiráty, Švýcarsko, Tchaj-wan, Thajsko, Turecko, USA.

a kakao). V rámci další kategorie *káva a čaj* je do ČR dovážěn pouze čaj, přičemž dominantním dovozcem zůstává Jihoafrická republika (67 % všech dovozů v roce 2014). Dále je čaj dovážěn z Japonska, Číny, Srí Lanky, Indie a Salvadoru. Kategorie *koření a aromatické výtažky* zahrnuje ocet, hotové omáčky, směsi s obsahem koření, hořčici, samotné koření, sůl a byliny. Největším dovozcem koření byla Indie (52 % dovozů v kategorii koření a aromatické výtažky), ze které byl v rozhodující míře dovážěn kmín. Největšího dovozce bylin představovala Ukrajina s dovozem 10 tun heřmánku. V kategorii *hotových pokrmů* nadále dominovalo Japonsko, které je od roku 2007 výhradním dovozcem instantních polévek Miso. Výjimkou byl rok 2009, kdy 90 % hotových výrobků dovezlo do ČR Turecko a jednalo se o plněné vinné listy Dolmas. Dalším z ostatních potravinářských výrobků je *cukr*, který tradičně zahrnoval surový nebo rafinovaný třtinový nebo řepný cukr, melasy a sirupy. V roce 2014 byl nově zaznamenán dovoz kokosového cukru ze Srí Lanky (74 tun). Dále byla dovezena melasa z Paraguaye (20 tun). *Ostatní potravinové doplňky* jako např. prášek z mladého ječmene a mladé pšenice je dovážěn především z Číny, maca prášek z Peru a chia semínka z Argentiny.

Do kategorie mlýnských a škrobářenských výrobků je zařazena rýže, mouka, kaše a škrob. V porovnání s rokem 2013 došlo z důvodu neuskutečnění dovozu dětských sušenek a kaší z Chorvatska ke snížení dovezeného množství v rámci této kategorie o 69 %.

Přestože po mírném poklesu množství dovezených řas (kategorie „zpracované a konzervované ryby, koryši a měkkýši“) došlo v roce 2014 k nárůstu o 80 %, činí podíl této kategorie pouze 0,04 %. Řasy jsou dováženy převážně z Číny, minimální dovozy jsou zaznamenány z Kanady, USA a Tchaj-wanu.

S ohledem na skutečnost, že v roce 2014 se již neuskutečnil dovoz pšenice a řepky z Moldávie, činil podíl kategorie *Obiloviny, luštěniny a olejnatá semena* pouze 1,7 % (proti 52 % v roce 2013). Dovezena byla zejména pohanka, mungo a sója z Číny, bulgur, cizrna a čočka z Turecka a proso z Ukrajiny.

Kategorie „Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky“ zahrnuje pekařské a cukrářské výrobky (trvanlivé nebo čerstvé) a těstoviny. Po dosažení maxima v rámci této kategorie (143 tun v roce 2012) došlo v roce 2013 k výpadku v dovozu u téměř všech moučných výrobků a bylo dovezeno pouze necelých 5 tun dětských jablečných sušenek ze Švýcarska. V roce 2014 se již dovozy v rámci této kategorie neuskutečnily vůbec. V rámci kategorií „Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa“, „Mléčné výrobky a zmrzlina“ a „Nápoje“ nebyly ze třetích zemí dovezeny žádné biopotraviny.

Tab. 20 Dovoz biopotravin ze třetích zemí dle klasifikace výrobků CPA v letech 2007–2014 (tuny)

Kategorie	2007	2008	2009 ¹⁾	2010	2011 ¹⁾	2012 ¹⁾	2013	2014	2014 (%)
Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zpracované a konzervované ryby, korýši a měkkýši	0,4	0,3	0,6	4,4	5,1	5,5	5,2	9,4	0,0
Zpracované a konzervované ovoce a zelenina	526,0	602,0	692,0	1 200,0	1 478,0	2 015,0	11 097,0	10 992,7	43,8
Rostlinné a živočišné oleje a tuky	2,1	0,0	7,4	7,7	12,4	9,0	66,2	12 589,9	50,2
Mléčné výrobky a zmrzlina	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mlýnské a škrob. výrobky	23,5	117,6	150,5	66,7	53,4	51,3	57,5	17,7	0,1
Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky	96,8	58,6	50,8	55,2	97,2	143,0	4,7	0,7	0,0
Ostatní potrav. výrobky	118,5	107,9	96,6	142,7	238,1	210,7	177,9	1 055,4	4,2
Obiloviny, luštěniny a olejnatá semena	625,0	265,0	315,0	459,0	494,0	380,0	12 332,0	432,2	1,7
Nápoje	5,9	9,3	2,4	17,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkem	1 401	1 160	1 316	1 935	2 378	2 815	23 740	25 098	100,0

¹⁾Data z let 2009, 2011 a 2012 se liší od dat uvedených ve Zprávě o trhu s biopotravinami zveřejněné v březnu 2014 z důvodu doplnění dovozů, které byly uskutečněny bez dovozního zmocnění.

Zdroj: Kontrolní organizace (ABCERT, Biokont, KEZ); zpracoval: ÚZEI 2015

7 Závěr

Výsledky uvedené v této zprávě vycházejí z údajů získaných z dotazníkového šetření mezi výrobci a distributory biopotravin registrovanými na MZe k 31. 12. 2014 v rámci výzkumu trhu biopotravin v ČR, který je od roku 2009 prováděn na Ústavu zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI) z pověření MZe.

Ze získaných údajů vyplývá, že po výrazném nárůstu trhu biopotravin v letech 2005 až 2008 a stagnaci v letech 2009 a 2010 okolo 1,6 mld. Kč, došlo v roce 2014 již čtvrtým rokem k oživení trhu. Domácí spotřeba biopotravin činila 2,02 mld. Kč a vzrostla meziročně o téměř 4 %. Podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů činil 0,72 % a průměrná roční spotřeba vzrostla na 191 Kč na obyvatele.

Z celkové spotřeby biopotravin činil obrát v maloobchodě 1 757 mil. Kč, ke zvýšení obrátu došlo jak ve veřejném stravování (59 mil. Kč), tak v rámci přímého prodeje (205 mil. Kč). Po přičtení exportu ve výši 1,17 mld. Kč pak celkový obrát realizovaný českými subjekty činil v roce 2014 přibližně 3,2 mld. Kč. Nejvíce biopotravin čeští spotřebitelé nakoupili v maloobchodních řetězcích, tj. v supermarketech, hypermarketech a drogistických řetězcích (40,9 %, tj. za 825 mil. Kč). Na druhém místě pak v prodejnách zdravé výživy a biopotravin 24,8 %. Biopotraviny z dovozu tvořily 43 % maloobchodního obrátu, přičemž z poloviny je dovoz realizován přímo řetězcí a z druhé poloviny registrovanými distributory.

Pro další roky je očekáván další růst spotřeby v rozmezí 5 až 10 %. Přispět by k tomu mělo jednak pokračující oživení na trhu biopotravin v ostatních státech EU, tak sílící trend zájmu spotřebitelů o lokální a čerstvé produkty, které jsou často vyráběny v biokvalitě, společně s rozvojem nových forem přímého prodeje v podobě farmářských trhů, systému bedýnek či nově se rozšiřujícího internetového nakupování potravin (včetně biopotravin).

Současně MZe podporuje několik marketingových aktivit a projektů, např. „Poznej svého farmáře“ či „Farmářské slavnosti“, které mají za cíl propagovat faremní zpracování a přímý prodej. Na propagaci biopotravin je cílena kampaň „Září – měsíc biopotravin“, jejíž motto je v roce 2016 „Bio je u nás doma“.

K rozvoji ekologického zemědělství a výroby biopotravin přispěje i pokračující podpora státu ve formě dotací na ekologicky obhospodařované plochy (v roce 2014 bylo podáno 5 297 žádostí o podporu EZ na plochu 447 111 ha, celkově tedy bylo zažádáno o 1 272,3 mil. Kč)²⁸ a bodové zvýhodnění pro výrobce biopotravin v rámci nového Programu rozvoje venkova na období 2014-2020. Toto bodové zvýhodnění je však nižší, než tomu bylo v minulých letech. Zatímco v předchozích letech představoval ekologický přístup v žádostech o investiční dotace bodové zvýhodnění ve výši 27 bodů, v novém programovém období účinném od roku 2015 činí pouze 4 body²⁹.

Oblast spotřeby biopotravin a rozvoje trhu jsou dále zařazeny mezi hlavní priority nového (třetího) Akčního plánu ČR pro rozvoj EZ v letech 2016 - 2020, který dne 20. 11. 2015 schválila vláda svým usnesením č. 938/2015, a jehož cílem je zvýšit spotřebu především domácích biopotravin, a to zejména cestou cílené propagace a zvyšováním osvěty o EZ a biopotravinách a jednak

²⁸ Detailní přehled čerpaných podpor je uveden ve výstupu tematického úkolu č. 4212/2015, dostupném na: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/statistika-a-pruzkumy/statisticka-setreni-ekologickeho-2-2.html>

²⁹ Operace 4.1.1 Investice do zemědělských podniků, více o investičních dotacích na <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/>

prostřednictvím zlepšení možnosti odbytu. Podpora spotřeby domácích biopotravin patřila k hlavním úkolům i předchozího Akčního plánu (2010-2015), avšak hlavního cíle 3% podílu biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů zatím nebylo dosaženo.

Na závěr je připojeno poděkování všem osloveným výrobcům a distributorům, kteří vyplnili dotazník a poskytli tak ÚZEI cenné informace, které přispěli k vytvoření uceleného přehledu o trhu s biopotravinami v ČR.

Příloha 1: Třídění kategorií potravin

Tab. 21 Mezinárodní klasifikace výrobků „CPA“

C	VÝROBKY A SLUŽBY ZPRACOVATELSKÉHO PRŮMYSLU
10	Potravinářské výrobky
10.1	Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa
10.11	Zpracované a konzervované maso (kromě drůbežího)
10.12	Zpracované a konzervované drůbeží maso
10.13	Výrobky z masa
10.2	Zpracované a konzervované ryby, korýši a měkkýši
10.20	Zpracované a konzervované ryby, korýši a měkkýši
10.3	Zpracované a konzervované ovoce a zelenina
10.31	Zpracované a konzervované brambory
10.32	Ovocné a zeleninové šťávy
10.39	Ostatní zpracované a konzervované ovoce a zelenina
10.4	Rostlinné a živočišné oleje a tuky
10.41	Oleje a tuky
10.42	Margarín a podobné jedlé tuky
10.5	Mléčné výrobky a zmrzlina
10.51	Mléčné výrobky
10.52	Zmrzlina
10.6	Mlýnské a škrobářenské výrobky
10.61	Mlýnské výrobky
10.62	Škrobářenské výrobky
10.7	Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky
10.71	Pekařské a cukrářské výrobky, kromě trvanlivých
10.72	Suchary a sušenky; trvanlivé pekařské a cukrářské výrobky
10.73	Makarony, nudle, kuskus a podobné moučné výrobky
10.8	Ostatní „zpracované“ potravinářské výrobky
10.81	Cukr
10.82	Kakao, čokoláda a cukrovinky
10.83	Káva a čaj, zpracované
10.84	Koření a aromatické výtažky
10.85	Hotové pokrmy
10.86	Homogenizované potravinářské přípravky a dietní potraviny
10.89	Ostatní potravinářské výrobky jinde neuvedené
10.9	Průmyslová krmiva
10.91	Průmyslová krmiva pro hospodářská zvířata
10.92	Průmyslová krmiva pro zvířata v zájmovém chovu
11	Nápoje
11.01	Destilované alkoholické nápoje
11.02	Víno z vinných hroznů
11.03	Jablečné víno a jiná ovocná vína
11.04	Ostatní nededilované kvašené nápoje
11.05	Pivo
11.06	Slad
11.07	Minerální vody a nealkoholické nápoje

Zdroj: ČSÚ - <https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace-produkce-cz-cpa->

Tab. 22 Hlavní kategorie biopotravin využívané v dotazníkovém šetření

	HLAVNÍ KATEGORIE BIOPOTRAVIN
1	Maso
	<i>hovězí maso</i>
	<i>vepřové maso</i>
	<i>skopové / kozí maso</i>
	<i>drůbeží maso</i>
	<i>ryby</i>
	<i>maso ostatní</i>
2	Masné výrobky
3	Ovoce a zelenina
	<i>čerstvá/balená zelenina</i>
	<i>čerstvé/balené ovoce</i>
	<i>zpracovaná/konzervovaná zelenina (vč. brambor)</i>
	<i>zpracované/konzervované ovoce a ořechy (vč. džemů)</i>
	<i>ovocné a zeleninové šťávy</i>
4	Oleje a tuky vč. margarínu
5	Mléko a mléčné výrobky
	<i>mléko</i>
	<i>máslo</i>
	<i>sýry a tvaroh</i>
	<i>jogurt</i>
	<i>ostatní (vč. zmrzliny)</i>
6	Mlýnské a škrobářenské výrobky
	<i>mlýnské výrobky (rýže, mouky, směsi, krupice, cereálie)</i>
	<i>škrobářenské výrobky</i>
7	Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky
	<i>čerstvé výrobky (chléb, pečivo)</i>
	<i>trvanlivé výrobky (suchary, sušenky, perník)</i>
	<i>těstoviny</i>
8	Ostatní zpracované potraviny
	<i>luštěniny</i>
	<i>vejce</i>
	<i>med</i>
	<i>cukr</i>
	<i>kakao, čokoláda a cukrovinky</i>
	<i>káva a čaj</i>
	<i>koření a aromatické výtažky (ocet, omáčky, směsi koření, hořčice)</i>
	<i>hotové pokrmy (vč. dětské výživy)</i>
	<i>ostatní zpracované biopotraviny jinde neuvedené</i>
9	Nápoje
	<i>nealkoholické nápoje (jinde neuvedené)</i>
	<i>víno</i>
	<i>pivo</i>
	<i>ostatní alkoholické nápoje</i>

Zdroj: Statistické šetření ÚZEI 2015